Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2026. október 16., péntek
LXXVIII. évfolyam
232. (22392.) sz.
Ára: 5[00] lej
(előfizetőknek 3[00] lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Hatályba lépett az új medvetörvény

71 példányt lőhetnek ki Maros megyében

Fotó: Király János/MI

Október 8-tól hivatalosan is életbe lépett a barnamedve-állomány szabályozására vonatkozó új jogszabály. Az előírásnak megfelelően, megyékre és vadászterületekre bontva, összesen 859 példány kilövését engedélyezték megelőzésként, míg a sürgősségi beavatkozási keret 110 példány.

Szeredai Vivien

A medvetámadások megelőzésére és elhárítására vonatkozó 190/2026-os törvény a 81/2021-es sürgősségi kormányrendeletben kijelölt korábbi kvótákat módosítja. A jogszabály törvény értelmében a vadászok a vadászterület-kezelő szakszemélyzet irányításával december 31-ig ejthetik el a megelőzési kvótába tartozó egyedeket, és ugyaneddig

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje

idejében megújítani előfizetését!
Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, **olcsóbban,** mint ha megvásárolná!

Köztisztasági botrány

A Marosvásárhelyi Ítélőtábla a Brai-Cata Kft. köztisztasági vállalattal kötött szerződést semmisnek nyilvánította, és a várost 1,4 millió lej bírság megfizetésére kötelezte.

4.

Mohács 500 – Egy csata előzményei és hosszú árnyéka

Az oszmán fölény ismeretében az 1526 előtti évek könnyen egy elkerülhetetlen vereség előjátékának tűnhetnek. A kortársak azonban nem ismerték a történet végét.

5.

AKTUÁLIS

Habemus gubernum!

Vajda György

A pápaválasztás közismert mondatát (Habemus papam!) parafrazálva elmondhatjuk, hogy hétfőn vagy kedden valószínűleg végre törvényes kormánya lesz Romániának, és lezárul a majdnem fél évig tartó bizonytalan politikai helyzet. Elméletileg. Amint korábban említettem, ez a döntés abból az elkerülhetetlen kényszerhelyzetből születik majd meg, hogy el kell fogadni az ország jövő évi költségvetését, és kézben kell tartani a gazdaságot, hiszen minden hazai és európai mutató igazolja, hogy igen mélyre süllyedt a nemzetgazdaság. E józan rációt figyelembe véve a Nemzeti Liberális Párt (PNL) és az RMDSZ

(Folytatás a 3. oldalon)

naptár

Isten éltesse!

HEDVIG: germán eredetű (Haduwig) név, amelynek jelentése harc, harcias vagy küzdelem.
LUKÁCS: latin eredetű név, amely a Lucas névből származik. Jelentése: lucaniai férfi.

OKTÓBER

16 PÉNTEK

7:40 13:54
18:35 21:39

A nappal hossza: **10** óra **55** perc

Ma **GÁL**, holnap **HEDVIG**, vasárnap **LUKÁCS** napja

Az év **289.** napja, hátravan **76** nap

IDŐJÁRÁS

Változó

Hőmérséklet:
max.: .... **14 °C**
min.: ..... **6 °C**

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: **2026. október 15.**

1 €	**5,3370 lej**
1 $	**4,7571 lej**
100 Ft	**1,4678 lej**
1 g arany	**636,0040 lej**

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 10–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

joker: 15, 14, 9, 10, 30 + 14	NOROC PLUS: 3 2 9 0 3 1
LOTO 40: 15, 24, 25, 17, 2, 29	SUPER NOROC: 5 0 6 3 6 1
LOTO 6/49: 12, 36, 3, 1, 29, 34	NOROC: 1 7 5 9 4 9 3

Turistabusz és kamion ütközött

Október 14-én, szerdán 18 óra körül a segesvári tűzoltókat egy közúti balesethez riasztották, amely a 13-as országúton, a Szászkézd községi Zoltán (Mihai Viteazu) külterületén történt egy autóbusz és egy teherautó ütközött.

A helyszínre a segesvári tűzoltóalakulat egységei vonultak ki egy tűzoltóautóval, műszaki mentőjárművel, kisbusszal, ezenkívül egy mobil intenzív terápiás SMURD-egység, két elsősegélynyújtó SMURD-egység, valamint a Maros Megyei Mentőszolgálat egyik mentőegysége.

A balesetben 18 személy volt érintett. Közülük ketten orvosi ellátásra szorultak, állapotukat a helyszínen vizsgálta az egészségügyi személyzet. 14 utast egy közeli motelbe szállítottak, értük a szállítócég másik autóbuszt küldött Brassóból a helyszínre. A két sérült személy közül egyiket Segesvárra, a másikat Marosvásárhelyre szállították sürgősségi ellátásra – tájékoztatott a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség sajtóképviselője, *Căluşeri Alexandra*.

A Maros Megyei Rendőr-felügyelőség a Népújság megkeresésére a baleset körülményeiről tájékoztatott. A segesvári rendőrség vizsgálatai szerint egy Bihar megyei, 46 éves férfi egy félpótkocsis járművet vezetett Segesvár felől Brassó irányába. Előzésbe kezdett, és oldalirányban összeütközött a szemből érkező autóbusszal, amelyet egy Argeş megyei, 44 éves férfi vezetett. A baleset következtében az autóbusz vezetőjét, valamint a jármű egyik 26 éves utasát kórházba szállították szakorvosi ellátásra. Mindkét járművezetőt alkoholszondával ellenőrizték, a vizsgálatok eredménye negatív lett. A rendőrség gondatlanságból elkövetett testi sértés gyanúja miatt büntetőeljárás keretében folytatja a nyomozást a baleset valamennyi körülményének tisztázása érdekében – tájékoztatott *Andreea Pop C. Frandes*, a Maros Megyei Rendőrség sajtóképviselője. (*pálosy*)

Fotó: ISU

Lakóház gyulladt ki Galambodon

A marosvásárhelyi hivatásos tűzoltókat október 15-én, csütörtökön reggel 5.40 óra körül a Mezőcsávás községi Galambodra riasztották egy lakóháznál keletkezett tűz oltásához.

A helyszínre két tűzoltóautóval és egy SMURD-mentőegységgel vonultak ki a hivatásos tűzoltók, a mezőcsávási önkéntesek, valamint egy SMURD-mentőegység közreműködésével. A tüzet sikerült megfékezni, a lángok a konyhában és egy szobában mintegy 30 négyzetmétert érintettek. Szerencsére személyi sérülés nem történt. A tüzet eloltották, a tűzoltók elkezdték felszámolni a károk következményeit – tájékoztatott a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség sajtóképviselője, *Căluşeri Alexandra*. (*pálosy*)

MEGYEI HÍREK

Ünnepi megemlékezés a magyar szabadság napján

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulója alkalmából az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete tisztelettel meghívja a város lakóit az október 23-án tartandó ünnepi megemlékezésére. Az „Ahol a hősöket nem felejtik, mindig lesznek újak!” gondolat jegyében együtt hajtsunk fejet azok előtt, akik életüket és vérüket adták a magyar szabadságért. A megemlékezés október 23-án 19 órától ökumenikus istentisztelettel kezdődik a Keresztelő Szent János-plébánián, ezt fáklyás felvonulás követi. A koszorúzási szándékot az RMDSZ marosvásárhelyi szervezetének irodájában (Dózsa György út 9. szám, első emelet) vagy a 0365/434-390-es telefonszámon hétköznapokon 10–16 óra között között lehet jelezni október 21-én 16 óráig – áll az RMDSZ felhívásában.

ENELKO és SzámOkt multikonferencia Szovátán

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság október 15–18. között Szovátán, a Teleki Hotelben szervezi meg a XXVII. Energetika-elektrotechnika (ENELKO), illetve a XXXVI. Számítástechnika és oktatás (SzámOkt) multikonferenciát. A konferencia célja lehetőséget teremteni az erdélyi, magyarországi, illetve más államokbeli magyar szakembereknek tudományos eredményeik bemutatására, szakmai kapcsolatteremtésre. Október 17-én, szombaton 8.30 órától lehet regisztrálni a Teleki Hotel Bíró István termében 9.30 órától kezdődő konferenciára. További információk és a konferencia teljes programja az EMT honlapján érhető el a következő linken: https://emt.ro/esemeny/szamokt-enelko/meghirdetes/xxvii-energetika-elektrotechnika-enelko-es-xxxvi.

Technológia és üzleti döntéshozatal

A Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT) október 17-én, szombaton a marosvásárhelyi Kultúrpalotában LIMITL3SS 2026 Summit címmel konferenciát szervez a mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról. A résztvevők olyan kérdésekre keresik a választ, hogy miként alakítható a mesterséges intelligencia valódi üzleti értékké. Hogyan növelhető a vállalati hatékonyság úgy, hogy közben a jövő lehetőségeit is építhetik? A rendezvényen bemutatják az Unitree humanoid robotokat is. Az RMKT-tagoknak 10% kedvezmény jár a jegy árából az alábbi kuponkóddal: lmt3sscivil. A rendezvény részleteiről bővebben a https://www.limitl3ss.ro elérhetőségen, ahol részvételi jegy is vásárolható.

Hírszerkesztő: Szer Pálosy Piroska

RENDEZVÉNYEK

Hasznos házi jegyzetek gr. Rhédey Máriától

Hasznos házi jegyzetek. Egy erdélyi grófnő receptjei, házi praktikái és gyógyírjai 1842-ből címmel jelent meg a napokban gr. Rhédey Mária háztartási eljárásait tartalmazó jegyzete, melyet férje, Erdély Széchenyije, gr. Mikó Imre vetett papírra. A Somogyi Gréta irodalomtörténész és Borbély Éva néprajzkutató által szerkesztett és tanulmányaikkal gazdagított igényes kivitelű könyvet október 23-án, pénteken 18 órától mutatja be a szerkesztők és kiadó jelenlétében László Lóránt történész, könyvtáros a Teleki–Bolyai Könyvtárban.

Grecsó Krisztián egyéni estje Marosvásárhelyen

A XXVIII. Bernády Napok október 23-i gálaestjének vendége az egyik legnépszerűbb mai magyar író, Grecsó Krisztián. Ezúttal stand-up előadóként áll közönség elé a marosvásárhelyi Kultúrpalota Nagytermében. A Magyarországon már sokfelé nagy sikert aratott Egy életem című egyéni műsorával lepi meg erdélyi híveit. A médiaismertetők szerint a Grecsó-műsor „egy sírós-nevetős est”, melynek rendező-producere Lévai Balázs. A 18 órakor kezdődő gálára a Bernády Házban lehet helyjegyet foglalni.

Képernyők között felnőni – Pöltl Ákos előadása

A Szülők Iskolája következő alkalmán Pöltl Ákos családbiztonsági szakértő október 23-án 18 órától tart előadást a Philothea Klubban (Posta utca 2. szám) egy olyan témáról (a digitális világ gyerekekre gyakorolt hatásáról), amely a szülők számára egyre nagyobb kihívást jelent; szó lesz arról is, hogy mit tehetnek a szülők ebben a helyzetben. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Regisztráció: https://forms.gle/iTrFVBH4maNXurYC7.

Mineralia – ásványkiállítás

Október 16–18. között a Maros Megyei Múzeum Néprajzi és Népművészeti Osztályán (Rózsák tere 11. szám) az idén is megnyitja kapuit a Mineralia című, évente megrendezett, időszakos ásványkiállítás. Az idei kiállítás „sztárja” a pirit. A kiállításon meg lehet vásárolni egyes köveket, féldrágaköveket, ékszereket.

A Száztagú Székely Férfikórus Marosszentgyörgyön és Marosvásárhelyen

A Száztagú Székely Férfikórus ünnepi koncertet tart szombaton, október 17-én 18.30 órától Marosszentgyörgyön a művelődési házban, vasárnap, október 18-án 10 órától Marosvásárhelyen a Vártemplomban. A belépés díjtalan, mindenkit szeretettel várnak – tájékoztatott a Gyergyószentmiklósi Ipartestület férfikara.

Az apa – a Csíki Játékszín előadása

Fülöp Zoltán főszereplésével érkezik Marosvásárhelyre Florian Zeller világsikerű darabja, Az apa. A mélyen személyes, empátiával és szelíd humorral megírt darab egy demenciával élő férfi nézőpontján keresztül beszél emlékezetről és felejtésről, az idő múlásáról, szeretetről és gondoskodásról és arról a törékeny egyensúlyról, amelyben mindez egy család életében találkozik. A Csíki Játékszín Vladimir Anton rendezésében készült előadása október 29-én és 30-án 19 órától Marosvásárhelyen, a Stúdió Színházban tekinthető meg. A magyar nyelvű előadás román feliratos. Jegyek: https://in-time.hu/e/az-apamarosvasarhelyen-2026-10-29-261029.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: Benedek István
LAPSZERKESZTŐ: Vajda György

MUNKATÁRSAK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálosy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Mátyus Beáta. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000083
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

EU-csúcs

A Kohézió Barátai országcsoport méltányos támogatási rendszert sürget

A Kohézió Barátai (Friends of Cohesion) országcsoport csütörtökön közzétett közleményében olyan új uniós, 2027 utáni hétéves költségvetést (MFF) sürget, amely képes kezelni az új kihívásokat, miközben megőrzi a meghatározó uniós szakpolitikákat.

A Kohézió Barátai országcsoport az Európai Unió azon tagállamainak tömörülése, melyek kiállnak a kohéziós politika és a hagyományos uniós támogatások, köztük a közös agrárpolitika költségvetésének megőrzése mellett. Csütörtök délelőtt, a kétnaposra tervezett uniós csúcsértekezlet keretében tartottak megbeszélést a napirenden szereplő következő hétéves uniós költségvetési prioritásairól.

A csoport tagjainak véleménye, hogy egységesen álljanak ki egy nagyratörő, méltányos és kiegyensúlyozott, többéves pénzügyi keret mellett. Szerintük a végső megállapodásnak biztosítania kell, hogy az uniós költségvetés képes legyen kezelni a meglévő és az újonnan felvetődő prioritásokat, miközben megőrzi a kulcsfontosságú szakpolitikákat.

Felhívták a figyelmet arra, hogy két egymást követő csökkentés után a legutóbb javasolt költségvetés a tagállamok éves bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) 1,02 százalékát tenne ki. Ezzel kapcsolatban úgy fogalmaztak, hogy „meg kell őrizni az uniós költségvetés teljesítőképességét". Kijelentették továbbá, hogy meg kell védeni a nemzeti kereteket is, beleértve a kohéziós forrásokat és az agrártámogatásokat, mind a finanszírozás, mind a végrehajtás tekintetében. A megfelelő forrásokat olyan szabályoknak kell kísérniük, amelyek védik e politikák konkrét célkitűzéseit, és lehetővé teszik a tagállamok és a régiók számára, hogy hatékonyan felhasználják a rendelkezésre álló forrásokat – érveltek.

Hangsúlyozták továbbá, hogy méltányosabb, nem regresszív és kiegyensúlyozottabb bevételi oldalra van szükség. Ezzel összefüggésben leszögezték: készen állnak konstruktívan együttműködni a bevételi oldalon, beleértve az új saját forrásokat is. Ugyanakkor – mint kiemelték – mind a meglévő, mind az új saját források mértékének biztosítaniuk kell a pénzügyi terhek méltányos és kiegyensúlyozott elosztását a tagállamok között, valamint a regresszivitást a bevételi oldalon egészében kell kezelniük.

A csoport országai eltörölnék a visszatérítések rendszerét, mely szerint a fel nem használt forrásokat a tagállamok visszaigényelhetik. A GNI-alapú korrekcióknak nincs helyük egy modernizált és méltányos uniós költségvetésben. (*MTI*)

António Costa, az Európai Tanács és Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke az EU-tagországok állam-, illetve kormányfőinek csúcstalálkozóján
Fotó: MTI/EPA/Olivier Hoslet

Tűz ütött ki egy hajón a Fekete-tengeren

Sürgősségi kutató-mentő művelet indult csütörtök reggel a Fekete-tengeren, miután tűz ütött ki a San Marinó-i zászló alatt közlekedő Wide Trader hajón Sulinától mintegy 13 tengeri mérföldre délkeletre.

A román tengerészeti koordinációs központ azonnal mozgósította a kutatásra és mentésre alkalmas vízi és légi egységeket. A térségbe indították a belügyminisztérium légirendészeti főfelügyelőségének egyik helikopterét, valamint a tengeri mentőszolgálat (ARSVOM) Apollo nevű kutatómentő hajóját. A műveletben a határrendészet, a légirendészeti főfelügyelőség és a katasztrófavédelem is részt vett. Továbbá a helyszínre két, csörlővel felszerelt Black Hawk helikoptert is küldtek. A mentést a rendkívül magas hullámok akadályozták, emiatt nem lehetett biztonságosan kimenteni a bajba jutottakat. A fedélzeten tartózkodó tizenkét ember közül kimentették a hajó legénységének öt tagját, hét személyt továbbra is eltűntnek nyilvánítottak. A hajó nem szállított rakományt. (*Agerpres*)

Közös bolgár–román érdek

A Fekete-tenger biztonságáról tárgyalnak a NATO főtitkárral

România tisztázni kívánja a felségvizein történt incidensek körülményeit, és a vizsgálat eredményeinek ismeretében hivatalosan is reagálni fog – jelentette ki Nicușor Dan csütörtökön Brüsszelben, az Európai Tanács ülése előtt.

Sajtótájékoztatóján az államfő közölte, hogy csütörtök reggel röviden egyeztetett a bolgár miniszterelnökkel, akivel közösen tárgyalni fognak a NATO főtitkárával a Fekete-tenger térségében egyre gyakoribb biztonsági incidensekre adandó válaszokról. Nicușor Dan szerint Románia azt szeretné, hogy a fekete-tengeri biztonsággal kapcsolatos aggályai az uniós csúcstalálkozó következtetései között is hangsúlyosan megjelenjenek. Bukarest és Szófia emellett uniós támogatást kér a két ország által kezdeményezett polgári biztonsági központ működőképessé tételéhez. Az államfő emlékeztetett arra, hogy a NATO-nak már van egy fekete-tengeri parancsnoksága, amely Törökországban működik. Jelenleg arról folynak egyeztetések, hogy a vezetését, illetve akár a székhelyét is rotációs rendszerben biztosítsák – tette hozzá, az államfő majd beszélt arról is, hogy az Európai Tanács zárónyilatkozatának tervezetében – Románia javaslatára – már szerepel a Fekete-tenger térségének ügye. Bukarest és Szófia az újabb incidensek nyomán további biztonsági eszközök telepítését és erőteljesebb szövetségesi jelenlétet szorgalmaz. (*Agerpres*)

ORSZÁG – VILÁG

November 7-én és 8-án korábban indul Budapestről kilenc nemzetközi vonat

A magyarországi vasúti infrastruktúrán végzendő munkálatok miatt november 7-én és 8-án a megszokottnál 5-35 perccel korábban indul kilenc, Budapestről Romániába közlekedő nemzetközi vonat – közölte csütörtökön a Román Vasúti Személyszállító Vállalat (CFR Călători). A MÁV tájékoztatására hivatkozó közlemény szerint a Budapest–Szolnok–Lőkösháza vasútvonalon végzett munkálatok miatt módosul ideiglenesen egyes nemzetközi járatok menetrendje. Így a Keleti pályaudvarról öt perccel korábban indul az IR 73-as, az IR 79-es és az IR 473-as Bukarestbe, az IR 75-ös Kolozsvárra, az IR 371-es, az IR 375-ös és az IR 379-es Aradra, valamint az IR 377-es Temesvárra közlekedő vonat. A Brassóba tartó IR 367-es járat a menetrendben szereplő időpontnál 35 perccel korábban indul majd a Keleti pályaudvarról. A CFR Călători azt ajánlja az utasoknak, hogy indulás előtt ellenőrizzék az aktuális menetrendet. A magyarországi vasúti közlekedéssel kapcsolatos friss adatok a MÁV honlapján (https://www.mavcsoport.hu/) érhetők el. (*Agerpres*)

Csökkent az ipari termelés

Az idei év első nyolc hónapjában a nyers adatok szerint 3,4 százalékkal, a szezonális és naptárhatással kiigazított adatok szerint pedig 3,7 százalékkal csökkent az ipari termelés Romániában 2025 azonos időszakához képest – közölte csütörtökön az Országos Statisztikai Intézet (INS). A feldolgozóipar teljesítménye 4,4 százalékkal csökkent, miközben a villamosenergia-termelésé, valamint a hő-, gáz- és melegvíz-szolgáltatásé 2 százalékkal, a kitermelőiparé pedig 0,2 százalékkal nőtt éves összevetésben. A szezonális és naptárhatással kiigazított adatok szerint a feldolgozóipar és a kitermelőipar teljesítménye 4,8, illetve 0,1 százalékkal esett vissza, a villamosenergia-termelésé, valamint a hő-, gáz- és melegvíz-szolgáltatásé pedig 1,6 százalékkal nőtt a múlt év első nyolc hónapjához képest. Idén augusztusban júliushoz viszonyítva a nyers adatok szerint 12,6 százalékkal csökkent, a szezonális és naptárhatással kiigazított adatok szerint pedig 1,6 százalékkal nőtt a román ipari termelés. Tavaly augusztushoz képest a nyers adatok szerint 0,4 százalékos, a szezonális és naptárhatással kiigazított adatok szerint pedig 2,7 százalékos visszaesést jegyeztek – közölte az INS. (*Agerpres*)

Jól van a pápa a műtét után

A XIV. Leó pápán elvégzett rutinvizsgálatok eredményei megfelelnek az előírtnak, a mellkasröntgen a megoperált tüdő jó ütemű felépülését mutatja – közölték az egyházfőt követő orvoscsoport vezetői csütörtökön. Az orvosi közlemény hozzátette, hogy XIV. Leó önállóan végzi „hétköznapi feladatait", az alkalmazott gyógytorna-kezelés teljes körű motoros tevékenységekre terjed ki, és összességében a műtét utáni felépülés a várt szerint halad. A szentszéki szóvivő hangsúlyozta, hogy a Gemelli-klinikán lábadozó pápa újra munkához látott". (*MTI*)

Habemus gubernum!

(Folytatás az 1. oldalról)

bejelentette, hogy megszavazza a kormányt, amelynek tagjait nagyrészt a PSD jelölte – kivéve néhány „technokratát". Az USR érthetően nem támogatja a Niculescu-kormányt, hiszen nyíltan PSD-ellenes politikát folytat. Az AUR, a Bolojan-kormány megbuktatója valószínűleg felsorakozik a PSD mellé, így végre kijöhet az a parlamenti többség, amely legitimálhatja a Niculescu-kormányt.

A faramuci helyzet az, hogy Sorin Grindeanu, a PSD pártelnöke sajtótájékoztatón úgy nyilatkozott, mintha ő lenne a kormányfő. Bejelentette, hogy PSD-s prioritásként „kidolgozzák" a 2027-es állami költségvetést, a nyugdíjak indexálására vonatkozó törvénytervezetet, és elindítják a közigazgatási reformot, „amelyek bekerültek a Niculescu-kormány programjába". Mi több, gazdaságélénkítő programról is beszélt, és többek között azt ígérte, hogy kiszámíthatóbbá teszik az adópolitikát. A szociális jellegű célkitűzések között szerepelnek „a téli energiaellátás biztosítását szolgáló intézkedések, a nyugdíjak – köztük a katonai nyugdíjak – indexálása, valamint az egészségbiztosítási járulék eltörlése a kismamák, a veteránok és a fogyatékossággal élők esetében".

Ez mind szép és jó – tehetnénk hozzá –, csakhogy a nagy kérdés továbbra is az, hogy lesz-e miből. A Bolojan-kormány igen szigorú, de hatékony intézkedései ugyanis pont azt a célt szolgálták, hogy ezek mielőbbi alkalmazása talpra állítsa az országot. A PSD segédletével megbuktatott kormány csak részben tudta ezt megvalósítani, a reformok elodázása pedig újabb nehézségeket okozott a gazdaságban, amelyeket nem lehet olcsó, populista ígéretekkel megoldani. Persze mindezek jól hatnak majd a népszerűtlen intézkedések és az elhúzódó politikai hercehurca miatt elégedetlenkedő szavazótáborra, amelyet vélhetően most megpróbál magához édesgetni a PSD.

Az ellenzékbe vonuló pártok várhatóan továbbra is vegzálni fogják a szocdemekkel „felduzzasztott" Niculescu-kormányt, és vélhetően nem fog átmenni egy olyan törvénytervezet sem, amely a PSD ázsióját növelné, illetve ellentmondana annak az európai irányú törekvésnek, amelynek mentén a korábbi, többpárti kormánykoalíció elindult. Az RMDSZ-nek különösen oda kell majd figyelnie a tervezett közigazgatási reformra. Ez részben elkerülhetetlen, hiszen a költségvetési megtakarítások miatt a település-összevonás valójában szükségessé válhat, azonban az a fajta regionális összevonás, amelyet szintén e megfontolásból dolgoztak ki immár több évtizede, a romániai magyarság érdekei ellen szól. És biztosan akad még néhány olyan javaslata a PSD-s infúzióval átitatott Niculescu-kormánynak, amely erősen hátrányos lesz a kisebbségekre nézve.

A pápaválasztáskor a bejelentés úgy kezdődik, hogy „Annuntio vobis gaudium magnum" (nagy örömet hirdetek nektek); azt hiszem, a Niculescu-kormány esetében ez a bejelentés – képletesen szólva – nem így fog kezdődni.

71 példányt lőhetnek ki Maros megyében

(Folytatás az 1. oldalról)

távolíthatják el a beavatkozási keretbe sorolt 110 egyedet is. A törvény szigorúan tiltja azoknak az anyamedvéknek a kilövését, amelyeknek két évnél fiatalabb bocsaik vannak.

Kolcsár Károly parlamenti képviselő a *Népújság*nak elmondta, hogy az RMDSZ által javasolt törvénymódosítást még júniusban elfogadták, azonban Nicușor Dan államelnök előbb az alkotmánybíróságon megtámadta jogszerűségét és újratárgyalásra visszaküldte a parlamentbe. A parlament a szeptemberi ülésszakban ismét elfogadta a törvényt eredeti formájában, amely végül október 8-án lépett életbe.

Kérdésünkre, hogy van-e valós esély arra, hogy az év végéig elejtsék a megelőzési kvótában megjelölt egyedszámot, Kolcsár Károly úgy fogalmazott, hogy „jelenleg a vadásztársaságok térfelén van a labda”. Mint mondta, a Maros megyében megjelölt 71 egyedet 48 vadászterületre osztották el, ami így vadászterületenként általában egy-két példányt jelent – a kvóta elérése tehát teljesíthető. A képviselő felhívta a lakosság figyelmét, hogy amennyiben medvét észlelnek, mindenképp hívják a 112-es segélyhívót, hiszen az itt leadott bejelentések nagymértékben hozzájárulnak az egyes területekre kiszabott kvóta meghatározásához.

Cristina Pui, a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség megbízott főfelügyelője lapunknak elmondta, hogy az új jogszabály értelmében eddig 11 engedélyt adtak ki vadásztársaságoknak 37 medve kilövésére. Kiemelte, hogy az év elejétől számítva 14 példányt gépkocsi vagy vonat ütött el, az állatok elpusztultak. Ezenkívül három medvét a korábbi sürgősségi kormányrendelet alapján lőttek le.

Cristina Pui arról is tájékoztatott, hogy a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökségnél az idén 383 kártérítési kérelmet nyújtottak be, amelyeknek összértéke 2,8 millió lej. A nagyvadak emellett három személyt is megsebesítettek. Cristina Pui hangsúlyozta, hogy helyzet az elmúlt hetekben súlyosbodott, és jelentősen megnőtt a káresetek száma, különösen a mezőgazdasági területeken.

Szerettük volna tudni, hogy konkrétan miként járnak el a vadásztársaságok, ezért telefonon a Maros Megyei Vadász- és Sporthorgász-egyesülethez fordultunk, azonban az irodából azt üzenték, hogy az elnök később tájékoztat ez ügyben, így visszatérünk a témára.

Köztisztasági botrány

1,4 millió lej bírságra kötelezték a marosvásárhelyi önkormányzatot

Nemhogy a megoldás körvonalazódna a marosvásárhelyi köztisztaság kérdésében, hanem a város számára kedvezőtlen ítélőtáblai döntések egyre bonyodalmasabbá teszik a helyzetet. A Marosvásárhelyi Ítélőtábla a Brai-Cata Kft. köztisztasági vállalattal kötött szerződést semmisnek nyilvánította, és a várost 1,4 millió lej bírság megfizetésére kötelezte. Ugyanez a fórum érvénytelennek nyilvánította a város által a hosszú távú utcai takarításra kiírt közbeszerzési eljárást.

Mezey Sarolta

A napokban hozott két ítélőtáblai döntésről van szó. Október 8-án született meg az a jogerős ítélet, amely szerint a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal 2026. június 5-én törvénytelenül kötött szerződést a Brai-Cata Kft.-vel előzetes közzététel nélküli, közvetlen tárgyalásos eljárással. A szerződést, amit a Sylevy Cleaning megtámadott, semmisnek nyilvánították, a bíróság 1,4 millió lej bírság megfizetésére kötelezte az önkormányzatot. A bíróság azt is kimondta, hogy az utcai és hóeltakarítási szolgáltatást 2027. március 15-ig a jelenlegi szolgáltató Brai-Cata vállalat végzi.

A bírságot a polgármesteri hivatal közterületfenntartó igazgatóságának és az akkor a köztisztaságért felelős alpolgármesternek kell kifizetnie. Ők nem indították el időben a közbeszerzési eljárást.

Ugyancsak a Marosvásárhelyi Ítélőtábla négy napra rá, október 12-én semmisnek nyilvánította a város által meghirdetett hosszú távra szóló közbeszerzési eljárást, és a várost 34.485 lejes perköltség kifizetésére kötelezte.

Az eljárást két vállalat is megtámadta, a Sylevy Cleaning Kft. és az Urban Grup Environment Kft., amelyek számos szabálytalanságot kifogásoltak a közbeszerzési dokumentációban.

Az önkormányzat két jogerős bírósági ítélettel szembesült. Ilyen körülmények között az önkormányzat előtt álló egyik legfontosabb feladat egy új közbeszerzési eljárás megszervezése, amellyel biztosítani tudják a szolgáltatások folytonosságát a jövő évi március 15-i határidő után is.

Pénzszerzés 1–14 év közötti gyerekek fotóiból

Gyermekpornográfia vádjával előzetesben

A Marosvásárhelyi Szervezett Bűnözés Elleni Brigád rendőrei a Szervezett Bűnözés és Terrorizmus Elleni Ügyészség (DIICOT) marosvásárhelyi területi szolgálatának ügyészeivel azonosítottak és előzetes letartóztatásba helyeztek egy 26 éves tulceai férfit, akit gyermekpornográfia bűncselekményének elkövetésével gyanúsítanak.

A bizonyítékok alapján kiderült, hogy a férfi 2022-től 2026. október 12-ig rendszeresen, különböző online alkalmazásokon keresztül több ezer olyan pornográf képet szerzett meg, amelyeken 1 és 14 év közötti kiskorúak szerepeltek. Emellett különböző online alkalmazásokon keresztül – például üzenetküldő, fájlmegosztó és dokumentumátviteli alkalmazások segítségével – ismételten terjesztette az ilyen fájlokat, legtöbbször pénzösszegek ellenében. A nyomozás során megállapították, hogy az utolsó ilyen terjesztésre 2026. október 12-én kerülhetett sor. A férfi több személy nevét és személyazonosító adatait felhasználva egy alkalmazáson keresztül több bankszámlát nyitott, amelyeken keresztül a kiskorúakról készült pornográf anyagok értékesítéséből származó összegeket fogadta. A férfi a négy év alatt több tízezer eurós bevételre tehetett szert olyan képek értékesítéséből, amelyeken kiskorúak szerepeltek.

A lakhelyén, Tulcean végzett házkutatás során informatikai rendszereket és adattároló eszközöket, több tucat új SIM-kártyát, valamint más személyek nevére kiállított bankkártyákat találtak és foglaltak le. Október 13-án a Szervezett Bűnözés és Terrorizmus Elleni Ügyészség (DIICOT) marosvásárhelyi területi szolgálatának ügyészei elrendelték a férfi 24 órás őrizetbe vételét. Október 15-én, csütörtökön délelőtt a Maros Megyei Törvényszék bírája elé terjesztették az ügyet, indítványozva a férfi 30 napos előzetes letartóztatását. Az akciót a Tulcea megyei Szervezett Bűnözés Elleni Szolgálat rendőrei támogatták. A büntetőeljárás időtartama alatt a vizsgálat alatt álló személyt megilleti az ártatlanság vélelme – áll a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség sajtóosztályának közleményében. (*szer*)

Péntektől az erdélyi mozikban a Földszint

Reisz Gábor néhány hete Velencében bemutatott legújabb filmje október 16-án debütál a romániai moziforgalmazásban. A tragikomédia főszereplője Méhn Kristóf, egy festőművészből lett banki archiváló, aki feleségével, Verával egy társasházi földszinti lakásban lakik. A történet azon a napon játszódik, amikor Kristóf véletlenül penészfoltot fedez fel lakásuk falán, és nem sokkal később megtudja Verától, hogy gyerekük lesz. Elhatározza, hogy felderíti a penész eredetét. A korábban számára ismeretlen lakótársak faggatása közben egyre élesebbé válik a konfliktusa a nyájaskodó közös képviselővel, aki épp egy nagy liftbeszerelési projektet akar keresztülvinni a késő délutáni lakógyűlésen. Ahogy Kristóf kezd belegabalyodni a ház ügyeibe, gyanúja egyre erősebb: a ház beteg.

A Földszint rendezője Reisz Gábor, aki a forgatókönyvet Schulze Évával közösen jegyzi, és maga volt a film vágója is. Az operatőri munkát Becsey Kristóf végezte, a zeneszerző Kálmán András és Reisz Gábor, a film producere Berkes Júlia és Andrea Romeo. A főbb szerepekben Tompa Ádám, Józsa Bettina, Crespo Rodrigo, Bacskó Tünde, Znamenák István, Gazsó György, Rusznák András, Kindl Juli, Tímár Éva, Fülöp Viktor és Marcello Fonte alakítja.

A film romániai bemutatója november 9-én, hétfőn 19 órától lesz, a bukaresti Román Parasztmúzeum mozijában a 20. Bukaresti Magyar Filmhét nyitófilmjeként. A játékfilmet erdélyi körútja keretében Marosvásárhelyen november 8-án, a Kultúrpalotában vetítik az AlterNative nemzetközi rövidfilmfesztivál programjában. A filmet minden helyszínen eredeti magyar nyelven, román felirattal vetítik. A *Földszint* romániai forgalmazója a Filmtett Egyesület. (*v.gy.*)

Helikopterből ellenőrizték a járműforgalmat

A Maros Megyei Rendőr-felügyelőség a Belügyminisztérium Légügyi Főfelügyelőségével együttműködve október 12–14. között közúti ellenőrzéseket tartott Maros megyében. Az akció célja a közlekedésbiztonság javítása és a súlyos balesetek megelőzése volt a balesetveszélyes útszakaszokon. A rendőrök helikopterről figyelték a forgalmat, és az észlelt szabálytalanságokat továbbították a közúti egységeknek, amelyek esetenként nem csekély összegekre büntettek.

Kiemelt figyelmet fordítottak a veszélyes közlekedési magatartásra, különösen a szabálytalan előzésekre. Október 14-én a rendőrök nyolc esetben szabtak ki bírságot szabálytalan előzés miatt. Egy 44 éves sepsiszentgyörgyi férfi a Nyárádtő és Ákosfalva közötti 151D jelzésű megyei úton előzés közben átlépte a záróvonalat. A sofőrt 1.730 lejre bírságolták, és 60 napra felfüggesztették a gépkocsivezetői engedélyét. Ugyanezen az útszakaszon egy magyarországi gépjárművezetőt is szabálytalan előzés miatt bírságoltak. A férfi egy teherautót előzött meg egy olyan szakaszon, ahol az útburkolati jelek a gyalogátkelőhelyre figyelmeztetnek. A rendőrök ebben az esetben is 1.730 lejes bírságot szabtak ki, és 60 napra felfüggesztették a jogosítványát. Továbbá egy 23 éves, nyárádkarácsoni sofőr ugyanazon az útszakaszon két szabálytalan előzést is végrehajtott: az egyiket egy gyalogátkelőhely közelében, a másikat pedig az előzni tilos jelzőtábla ellenére. A két szabálytalanság miatt összesen 3.460 lejre bírságolták. Mindkét kihágásért külön-külön 60 napra bevonták a vezetői engedélyt.

A rendőrség közleménye szerint a következő időszakban folytatják a hasonló akciókat, hogy kiszűrjék a közlekedés résztvevőinek biztonságát veszélyeztető magatartásformákat. A hatóság arra figyelmezteti a járművezetőket, hogy a szabálytalan előzés, különösen a korlátozott látási viszonyok között vagy a gyalogátkelőhelyek közelében, valamint a záróvonal átlépése súlyos balesetekhez vezethet. A közlekedési szabályok betartása, az elővigyázatosság és a felelős vezetés alapvető fontosságú a balesetek megelőzése érdekében. (*pálosy*)

1031. szám

SZÍNES világ

SZERKESZTI: BENEDEK ISTVÁN

Mohács 500 – Egy csata előzményei és hosszú árnyéka (4.)

II. Lajos és a Magyar Királyság szűkülő mozgástere

Benedek István

Az oszmán fölény ismeretében az 1526 előtti évek könnyen egy elkerülhetetlen vereség előjátékának tűnhetnek. A kortársak azonban nem ismerték a történet végét. Várakat erősítettek, pénzt kerestek, követeket küldtek, hadjáratokat terveztek és tárgyalásokat folytattak. Sorozatunk előző részében az Oszmán Birodalom erőforrásait mutattuk be. Most azt vizsgáljuk meg, milyen lehetőségei maradtak a Magyar Királyságnak és uralkodójának, II. Lajosnak arra, hogy a növekvő nyomásra válaszoljon.

A királyi parancs és a végrehajtás között

II. Lajos 1516-ban, kilencévesen örökölte a magyar és a cseh koronát. Nándorfehérvár elestekor tizenöt éves volt, Mohácsnál pedig húsz. Életkora fontos körülmény, de önmagában nem magyarázza kormányzását. A kormányzás tanácsosok, tisztségviselők és helyi végrehajtók munkájára támaszkodott.

Az évfordulóhoz kapcsolódó forráskiadások közelebb visznek ennek megismeréséhez. A C. Tóth Norbert szerkesztésében 2026-ban megjelent oklevéltár az 1521–1526 között, királyi kezdeményezésre kibocsátott iratok tartalmi kivonatait közli. Lakatos Bálint 2024-es kiadása pedig a Habsburg-követek budai és prágai tudósításait teszi hozzáférhetővé. Így az uralkodóról alkotott jellemrajzok konkrét ügyek vizsgálatával hasonlíthatók össze. A követek ugyanakkor megbízóik szempontjából tudósítottak, így ítéleteiket más iratokkal is össze kell vetni.

A király kinevezésekkel, adományokkal, az országgyűlés összehívásával és mozgósítási parancsokkal irányíthatta az országot. Az adóztatás és a fegyveres erők kiállítása azonban a rendek, a vármegyék és a birtokosok együttműködését is megkövetelte. A saját jövedelmekkel és katonákkal rendelkező főurak és főpapok támogatását az uralkodónak folyamatosan biztosítania kellett.

Az együttműködés bizonytalanságát mutatja a nádori tisztség körüli küzdelem. Az 1525-ös hatvani országgyűlésen Bátori István helyét Werbőczy István vette át, 1526 tavaszán viszont Bátori visszatért. A tisztségekért folyó verseny az ország irányításának folyamatosságát is érintette. A veszély felismerése tehát nem jelentett automatikusan egyetértést abban, kinek kell vezetnie a védekezést, és kinek kell viselnie a költségeit.

Nándorfehérvár után: védekezés és új tervek

Nándorfehérvár 1521. augusztus 29-i eleste tartósan megváltoztatta a védelem feltételeit. A Duna és a Száva találkozásánál fekvő erősség

II. Lajos Hans Krell mellképén

Forrás: wikipedia

elvesztésével az oszmánok fontos hadműveleti és utánpótlási támaszpontot szereztek. A megmaradt várak fekvésük és védelmi erejük miatt nem tudták teljesen pótolni hadi szempontból az elvesztett erősséget.

Kubinyi András már évtizedekkel ezelőtt rámutatott a változás pénzügyi következményére: ahol a korábbi erős várak és vízi akadályok kevésbé védték a határt, több fizetett katonára lett szükség. A védelem tehát pont akkor drágult meg számottevően, amikor az ellenséges betörések a határvidék népességét és jövedelmeit is károsították.

Voltak tervek a helyzet javítására. Az 1523-ban megfogalmazott egyik elképzelés szerint korlátozott támadással kötötték volna le az oszmán erőket, közben pedig újjá akarták építeni Szalánkemén lerombolt várát. A Duna és a Tisza összefolyásának közelében így új támaszpont erősíthette volna a védelmet. A terv nem valósult meg, de jelzi az új védelmi lehetőségek keresését.

Tomori Pál 1523-ban kalocsai érsekként és az alsó részek főkapitányaként kapott meghatározó szerepet a déli védelemben. Kinevezése katonai tapasztalatot, egyházi jövedelmeket és királyi felhatalmazást kapcsolt össze.

1523 nyarán a magyar erők Szávaszentdemeter és Nagyolaszi térségében győzelmet arattak az oszmán csapatok felett. A horvát–bosnyák határvidéken szintén folyt az ellenállás: Frangepán Kristóf 1525-ben utánpótlást juttatott az ostromlott Jajcába. A hadszervezet tehát képes volt eredményes műveletekre, ugyanakkor egy szultáni fősereg feltartóztatása már egész más nagyságrendű feladatot jelentett.

Közben 1524-ben Szörényvár is elesett, és a védelem újabb fontos pontja veszett el. A megmaradt várakkal időt lehetett nyerni, fenntartásukhoz viszont hónapról hónapra pénzt kellett szerezni.

Pénzt szerezni, újabb terhek árán

A jövedelmek egy része korábbi kötelezettségeket fedezett, más bevételek késve vagy hiányosan érkeztek meg. A hadiadó egy részét közvetlenül a csapatokat kiállító urak és vármegyék használták fel. Az ország katonai erőforrásainak egy része így a királyi kincstáron kívül maradt.

Az újabb adó, a hitelfelvétel és a jövedelmek zálogba adása egyaránt kínált átmeneti segítséget, de mindegyiknek ára volt. A hitel a későbbi bevételeket terhelte meg; az adóhoz politikai támogatás és működő behajtás kellett.

Ebbe a helyzetbe illeszkedett az 1521-től vert, csökkentett ezüsttartalmú dénárok kibocsátása. Kenyeres István kutatása szerint az intézkedés mögött a bevételek növelésének és az adósságterhek enyhítésének szándéka is felismerhető. Az előírt névérték és a piaci elfogadottság azonban elvált egymástól. Az átváltás költséget okozott, az új dénárokat sokan elutasították. A rövid távú pénzszerzés így a hadfogadást is nehezítette.

Két korona, többféle érdek

II. Lajos cseh királysága további erőforrásokat jelenthetett, ám a két országot az uralkodó személye kötötte össze. A cseh korona országainak rendjeivel külön kellett megállapodni a magyarországi védelem támogatásáról.

A király és Mária királyné 1522–1523-as csehországi tartózkodásának ezért kormányzati és védelmi jelentősége is volt. Lajos igyekezett megerősíteni rendelkezését a királyi jövedelmek felett, és támogatást szerezni az oszmánok elleni küzdelemhez. A rendek adót és katonai segítséget is felajánlottak.

Mária V. Károly császár és Ferdinánd osztrák főherceg testvére volt, Lajos nővére, Anna pedig Ferdinánd felesége. A rokonság közvetlen tárgyalási csatornákat teremtett, de közös kincstárt nem. Mária is a magyar–cseh királyi pár helyzetének megszilárdításán dolgozott, és álláspontja nem minden ügyben egyezett fivéreiével.

A segítség feltételei

Ferdinánd számára a horvát végek védelme azért is volt fontos, mert mögöttük osztrák tartományai feküdtek. Bekapcsolódott egyes véghelyek támogatásába, miközben a magyar kormányzattól is hozzájárulást várt. A budai udvar és a főherceg védelmi szempontjai ezért csak részben estek egybe.

Az 1523-as bécsújhelyi tárgyalásokon ezek a különbségek világosan megmutatkoztak. II. Lajos pénzt és katonát kért, Ferdinánd megfelelő értékű pénzt, biztosított magyar haderőt, határidőket és kijelölt vezetést várt. A lengyel király képviselője inkább a szultánnal való megegyezést szorgalmazta. I. Zsigmondnak, Lajos nagybátyjának saját országa konfliktusaival és a tatár támadások veszélyével is számolnia kellett.

E. Kovács Péter kutatásai a segélyezés gyakorlati nehézségeit is bemutatják. A Magyarországnak szánt katonák zsoldját, ellátását és szolgálati idejét rendezni kellett. Egy birodalmi gyűlés döntése, az adó beszedése és a csapatok megérkezése között hónapok telhettek el.

Európai háborúk, magyar segélykérések

A Habsburgok és I. Ferenc francia király itáliai vetélkedése jelentős erőket kötött le. Az 1525-ös páviai csata és a francia király fogságba esése sem hozott tartós rendezést. Az 1526-ban létrejött cognaci liga ismét a császár ellen szervezte Franciaországot és itáliai szövetségeseit, köztük a pápát. A budai udvar olyan hatalmaktól kért közös fellépést, amelyek közben egymással háborúztak.

VII. Kelemen támogatta Magyarország védekezését, ugyanakkor itáliai uralkodóként a Habsburg-túlsúlytól is tartott. Antonio Burgio pápai nuncius tevékenységének kézzelfogható eredményei voltak: pápai pénzből katonákat fogadtak fel, fegyvereket szereztek és a végek ellátását segítették.

Bárány Attila kutatásai alapján ezért pontatlan volna teljes külföldi közönyről beszélni. Más támogatások viszont elakadtak vagy elkéstek; az angol segítség sem érkezett meg a csatáig. II. Lajos valós lehetőségeket próbált kihasználni, de a segítség mértékét és időzítését nem ő határozta meg. Az érkező támogatás nem egyenlítette ki az oszmán fölényt.

Lehetett-e másként megegyezni a szultánnal?

A korábbi évtizedek magyar–oszmán viszonyához fegyverszünetek és határ menti összecsapások egyaránt hozzátartoztak. Egy időre szóló megállapodás lehetőséget adhatott a felkészülésre. Ehhez azonban mindkét fél megállapodási szándékára és elfogadható feltételekre volt szükség.

Itt különösen fontos elválasztani a dokumentált kapcsolatfelvételt a későbbi magyarázatoktól. Szulejmán 1520 végén valóban követet küldött Budára. A történetírásban jelentős szerepet kapott az az elképzelés, hogy adófizetés és csapatainak átengedése fejében tartósan meghagyta volna a Magyar Királyságot. Ennek a „szulejmáni ajánlatnak” a pontos tartalma és hitelessége azonban vitatott.

Bárány Attila a nyugati követjelentéseket vizsgálva arra jutott, hogy ezek az 1520–1521-es tárgyalásoknál nem igazolják az említett új feltételeket; inkább a korábbi fegyverszünet megújításának szándékára utalnak. Ez nem dönti el, milyen eredményt hozhatott volna egy megállapodás. Azt viszont jelzi, hogy nem kezelhetünk bizonyított, tartós biztonságot kínáló lehetőségként egy vitatott tartalmú ajánlatot. Ráadásul az 1521 előtti és utáni alkupozíció már nem volt azonos: Nándorfehérvár elvesztése a tárgyalóasztalnál is jelentősen gyengítette a magyar felet.

A lehetőségek és a rendelkezésre álló idő

II. Lajos és tanácsosai előtt több út állt: a hazai erőforrások jobb mozgósítása, a cseh támogatás növelése, a külföldi segélyek megszerzése, a védelem megerősítése és a diplomáciai egyezkedés. Ezekkel részben egyszerre próbálkoztak, de mindegyik időt, pénzt és mások együttműködését igényelte.

A kérdés az, mely intézkedések milyen feltételek között hozhattak eredményt, és mely döntések rontottak tovább a helyzeten. 1526-ban ez már a hadszíntéren dőlt el. Sorozatunk következő részében a mozgósítást és a hadjárat menetét követjük: hogyan állt össze a magyar sereg, milyen hírek és parancsok alakították mozgását, és milyen döntéseken keresztül jutott el a mohácsi csatáig.

Forrásjegyzék

Bárány Attila: Adalékok az 1521-es magyar–török viszonyhoz a nyugati követjelentések tükrében. In: Középkortörténeti tanulmányok 8. Szeged, 2015. 21–38. https://acta.bibl.u-szeged.hu/65361/1/kozepkor-torteneti_tanulmanyok_08_021-038.pdf

Bárány Attila: Magyarország és a külső segítség 1526-ban. In: Farkas Gábor Farkas – Szebelédi Zsolt – Varga Bernadett (szerk.): „Nekünk mégis Mohács kell…” II. Lajos király rejtélyes halála és különböző temetései. OSZK–MTA BTK, Budapest, 2016. 35–54. https://real.mtak.hu/44503/2/mohacs%20barany%2002.pdf

C. Tóth Norbert: A Magyar Királyság nádora. A nádori és helytartói intézmény története (1342–1562). Magyar Történelmi Társulat–BTK Történettudományi Intézet, Budapest, 2020. Különösen a II. Lajos-kori nádorváltásokat tárgyaló rész. https://real.mtak.hu/119606/1/CToth-MagyarKiralysagnadora1342-1562.pdf

C. Tóth Norbert (szerk.): II. Lajos király oklevelei és levelei, 1521–1526. ELTE HTK Történettudományi Kutatóintézet, Budapest, 2026. A forráskiadás bemutatásához: https://tti.abtk.hu/esemenyek/intezeti-hirek/ii-lajos-kiraly-oklevelei-es-levelei-1521-1526

Cseh Valentin: Magyarország déli végvárrendszerének összeomlása Nándorfehérvár 1521-es eleste után. Határtalan Régészet 9. (2024) 2. sz. 60–63. https://epa.oszk.hu/03200/03255/00030/pdf/EPA03255_hatartalan_regeszet_2024_2_60-63.pdf

E. Kovács Péter: Ferdinánd főherceg és Magyarország (1521–1526). Történelmi Szemle 45. (2003) 1–2. sz. 25–44. https://real.mtak.hu/166490/1/025-044_EKovacs.pdf

Kenyeres István: A Magyar Királyság pénzügyei és katonai költségei Mohács előtt. Századok 156. (2022) 2. sz. 237–276. https://epa.oszk.hu/03300/03328/00050/pdf/EPA03328_szazadok_2022_02_237-276.pdf

Kubinyi András: A mohácsi csata és előzményei. Századok 115. (1981) 1. sz. 66–107. Különösen az 1521 utáni védelmi és hadjárati tervekről szóló részek.

https://real.mtak.hu/169434/1/cut_Szazadok_1981_74-115.pdf

Lakatos Bálint (közread.): Habsburg-diplomaták Magyarországon (1521–1526). Andrea dal Burgo, Johann Schneitpeck, Sigmund von Herberstein és társaik diplomáciai levelezése II. Lajos magyar és cseh király udvarából. I–II. HUN-REN BTK Történettudományi Intézet, Budapest, 2024. https://real.mtak.hu/215451/2/HDM_Kovetjelentesek_Lakatos01kotet_web.pdf

https://real.mtak.hu/215451/1/HDM_Kovetjelentesek_Lakatos02kotet_web.pdf

A természet kalendáriuma (DCCXLIII.)

Kiss Székely Zoltán

Az ég párás kéket szitál.
Madár se rebben, fű se rezzen.
Valahol sűrű ciheresben
szunnyad a szél. Szunnyad a táj,

csak a szendergő tó színén
remegnek méla, nyurga árnyak,
s borostyános fények cicáznak:
megannyi bodros kis szirén.

E tó lett mindenéji álmom –
miért is nem lehet megtalálnom,
s e mesetermő, gyér vadon

álmos vízében kergetőznöm
halvány hablánnyal lanyha őszön,
kóbor lovagként, szabadon?

Október derekán **Jánosházy György** ***Szunnyadó táj***ába lépve indulok őszi regenézőbe.

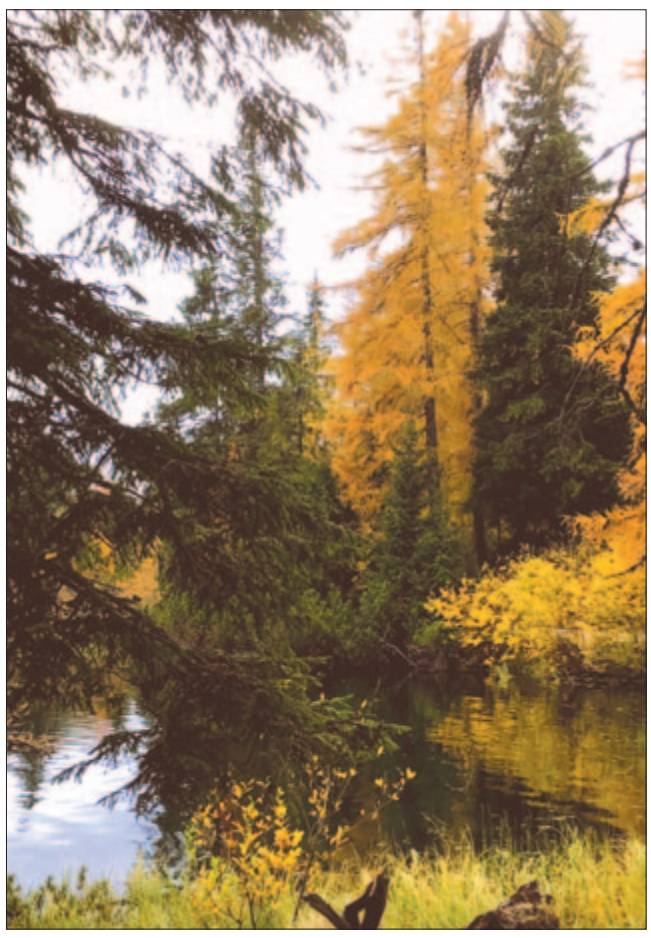
Ha kedved tartja, tarts velem, kedves Olvasóm!

Október 16. Gál napja. Az ír származású szent már a kalandozások korából ismert St. Gallen megalapítója. Az állatokkal barátkozó erdőlakó szent, legendája szerint, egy medvére parancsolt rá, hogy segítsen szálfát hozni, követ görgetni a kolostor építésénél.

A székelység egyik sajátos szimbóluma a medve. Címerállat: hatalmat és védelmező erőt jelképez. Totemi. Igazi nevét még a középkorban sem mondták ki eleink, tabuként kezelték (a medve szó maga mézevőt jelent), félték erejét. Az ókortól kezdve a Nagy Medve csillagkép az a hely, ahol a megholt lelkek rejtőznek.

De hogyan kapcsolódik össze a Gál, Gálfi családnév a medvével? Érdekes adalék Székelyszentlélek templomának freskója: a központi alak szárnyas lándzsával döfi le a medvét. Különös módon a medve nem védekezik, a mellkasára irányuló lándzsahegyet mancsaival mintegy körbeöleli, szinte magába húzza. A templom egyik régi harangjának feliratán az adománytevő **Galphi** név olvasható, az 1505-ben kelt adománylevélen pedig a **Gálfi Lukács** neve.

Lobogj föl bennem
késő őszi ének,
lobogj föl, mint a lámpaláng,
hogyha ajtót nyitnak,
lobogj föl,
ahogy a kalyibák
pislákoló tüze,
ha a szél szoknyája
elsuhan felettük,
lobogj föl az őszi erdő
nehéz vörösével,
hadd égjen el benned
ődöngő könnyű bánatom.
Látjátok, éveket
formálnak napjaink,

A szendergő tó színén remegnek méla, nyurga árnyak

s most izzik
való anyaggá
a roppant nagy fazék,
mit annyi nemzedék
keze formált egyre,
s most tőlünk függ,
hogy múltunk reménye
mennyire izzik
tüzünktől fehérre
s lesz-e a jövőnk.

Páll Lajos 1958-ban írta a ***Korondi képek***et, e ciklus első darabja a ***Lobogj föl…***

Lobogj föl bennem
késő őszi ének,
érő világról,
égő-élő ének.

Csoportos csiperke (Agaricus bohusii)

Mahatma Gandhi mondta volt: *A Föld eleget tud nyújtani ahhoz, hogy minden ember szükségletét kielégítse, de ahhoz már nem, hogy mindenki kapzsiságát is.*

E mondat juttatja eszembe, hogy 1991-ben a Föld védelméért világméretű kampányt kezdeményeztek, azóta október 21-én tartják a ***Földünkért világnap***ot.

Mivel a Föld népessége hihetetlen ütemben gyarapszik, egyre súlyosabb problémákat okoz a szaporodó emberiség igényeinek és a legtöbb esetben mohóságának kielégítése.

A fejlődés, a haladás igénye része az emberi természetnek. Meg kell azonban tanulnunk úgy élni, hogy a fejlődés a környezettel harmóniában történjék. Amennyiben mégsem így történne, a fejlődés nem lesz fenntartható, és nemhogy mohóságunkat, de még alapvető szükségleteinket sem fogjuk tudni kielégíteni.

Az emberi kultúra minden terméke, az eszmék és ideológiák, az ismeretek, a technológia, a fegyverek, a politikai, szociális és gazdasági intézmények mind semmivé válnak, ha az alapvető életfenntartó rendszerek összeomlanak. Ha kimerülnek még a korábban megújuló erőforrások is, ha ihatatlan lesz a víz és belélegezhetetlen a levegő, ha kihal az élővilág nagyobb része, ha mindent elborít a hulladék, ha a nap áldó sugarai helyett az ártó sugarak érik el a Földet… – idézem **Lakosné Horváth Alojzi**át a ***Csak egy Földünk van!*** című könyv előszavából.

Párás és kurta már a reggel, az este tiszta és örök.
A csipkelombú fenyvesekből alágörögnek a ködök.
A nyájak is alágörögnek – csupán a girhes szél ugat,
A völgytorokból híva vissza el-elhaló kolompjukat.

Az őzsuta az erdőszélről szintén a völgybe költözött.
A tisztáson, a bükkös alján, a mogyoróbokrok között,
Ahol naponta ráakadtunk, s némán figyeltük, mint figyel,
A szél motor, a Semmi jár-kel rugalmas lépéseivel.

Arany rigórajok vonulnak a dérütött havas felett.
Hordják az alkalomhoz képest illetlenül vidám szelek,
A völgybe hordják valamennyit, s mihelyt leszáll az alkonyat,
A kikericsek is kioltják bizalmas gyertyácskáikat.

Az októberi idő nem csak a kikericseket csalogatja hosszabb virágzásra, az esők esélyt adnak a gombavilágnak, hogy bepótolja idei elmaradásait. Az aszály utáni nedvesség szinte kivarázsolja az avar fölé a termőtesteket. A csiperkéket is, így a nagyon ritk*a csoportos csiperké*t is, a 2026. év gombáját.

A ***Magyar Mikológiai Társaság*** két évtizede, 2006 óta választja meg minden évben az év gombáját. A választás legfontosabb célja, hogy felhívja a figyelmet a gombák sokszínű világának értékeire, és ezzel együtt a mikológia tudományának fontosságára is. Az idei versenyre tíz fajt jelöltek. A többfordulós szavazás során a döntőbe jutott másik két faj az *akácpereszke* és a *narancsos csengettyűgomba* volt.

A csoportos csiperke a bazídiumos gombák törzsén belül a csiperkefélék családjába tartozik, védett faj. Könnyen felismerhető a nevéből is kikövetkeztethető csoportosulásairól: mindig több példány jelenik meg, szorosan egymás mellé rendeződve. Egy nagyobb csoport súlya akár az egy kilogrammot is meghaladhatja.

Kalapját koncentrikus körökben nagyobb, durva pikkelyek borítják, amelyek között láthatóvá válik a fehér kalapbőr. Lemezei fiatalon szürkésrózsaszínűek, de később sötétbarnára színeződnek, a tönk pedig lefelé orsósan elvékonyodik, pereme kettős, és több pikkelykés övvel rendelkezik. Húsára jellemző, hogy érintésre és sebzésre gyorsan és erősen vörösödik, majd bebarnul. Szaga és íze kifejezetten kellemes, ehető gomba.

A csiperkék előszeretettel tömörülnek kisebb-nagyobb foltokba vagy boszorkánykörökbe. A csoportos csiperke azonban nem éri be ennyivel: tönkjével szorosan simul társainak tönkjéhez, kalapja pedig a többi kalappal együtt egy nagy, közös ernyő részévé válik. De nemcsak a közelség keresésével hívja fel magára a figyelmet: rokonaitól eltérően inkább a fák társaságát keresi. Júliustól novemberig terem, leginkább ligetek és tölgyesek félárnyékos talaján. Vadgesztenye, fűz, hárs, juhar vagy éppen erdei- és vörösfenyők tövénél ver tanyát. Bár nem gyakori, jelenléte az egészséges erdei ökoszisztéma egyik apró, de fontos jelzője.

Tudományos nevét (*Agaricus bohusii)* **Marcel Bon** francia mikológus adta, s **Bohus Gábor** magyar mikológusról kapta, aki méltán szerzett magának nemzetközi hírnevet: a mikológia szinte minden ágával foglalkozott, és szívügye az Agaricus nemzetség, azaz a csiperkék vizsgálata volt. 1914-ben született Budapesten, természetrajz szakon középiskolai tanárként szerzett növényrendszertani doktorátust. Munkásságát az elkötelezettség és a gombák világának tisztelete jellemezte: céljául tűzte ki a magyar mikológia fejlesztését. Számos írása jelent meg a gombák világáról, és a ***Természettudományi Társulat***ban jegyzett előadásai is elismertek voltak. A ***Magyar Gombászati Lapokat*** **Kalmár Zoltán**nal közösen szerkesztette, elvállalta a ***Természettudományi Múzeum*** gombagyűjteményének gondozását. Céljává vált az is, hogy egy olyan gombatartósító módszert alakítson ki, ami a korábbiaknál jobb, élethűbb minták előállítását teszi lehetővé. Az 1950–70-es években jelentős gombaflorisztikai munkát végzett, és részletesen foglalkozott a csiperkefélék rendszertanával. Létrehozta a nagygombák steril tenyészetgyűjteményét közel 200 gombafaj élő kultúrában tartásával, számos új gombafajt is leírt. A rá emlékezők szerin*t a segítőkészség, a hallatlan, zavarba ejtő szerénység* jellemezte.

A csoportos csiperke akár gyógygomba is lehetne. Bioaktív vegyületeket tartalmaz: az erős antioxidáns ergotioneint; az immunmodulációban fontos β-glükánokat. A csoportos csiperkének sejtvédő, öregedéslassító és krónikus gyulladásokat mérséklő hatása is lehet – azonban ezek igazolására egyelőre még várni kell. A jelenleg is zajló kutatások szerint e gomba gazdag γ-tokoferolban, fenolos vegyületekben és szerves savakban is, amelyek ígéretessé teszik antioxidánskapacitását.

Egyetlen költözés az élet ilyenkor, ősszel, a hegyen.
Most kényszeríti rá erővel mindenre, ami eleven.
Kietlen nagyságát a csúcs és kegyetlen törvényét a tél:
Aki kitart, az idepusztul; aki alászáll, az megél.

Alávonultak, odalettek madarak, nyájak és vadak,
Idefent csak a szél s az erdők zörgeteg csontváza marad,
Csak a magány, a nyugtalanság csak a homály a csúcsokon.
Magunkra hagyott minket minden. Te sem jöttél meg, Sándorom.

Kányádi Sándorhoz írta e verses helyzetjelentést, ***Ilyenkor ősszel***, még 1965-ben **Székely János**. Mi – lassan háromnegyed évszázadot elrúgó egykori természetjáró barátok –, a gombász **Málnássy László** és **Kiss Géza**, a Bolyai internátusának egykori nevelő tanára vezetésével, három évre rá találkoztunk vele fenn a Madarasi Hargitán, **Csoma Pista** bácsinál; a két **Szervátiusz** azon a nyáron faragta fába ott ***Üdő Márton***t és ***Éva***t – ma, jó háromszáz méternyi távolságra őrzi Pista bácsi álmát. De vajon hol lehet Üdő Márton? Már ott állt id. **Both Károly** emlékköve: a menedékház mellől a csúcsra induló ösvény száját ma is őrzi. De vajon hova lett a református temetői sírjáról a márványszobor, amit *a természetjárás fáradhatatlan úttörője* emlékére barátja, **Szervátiusz Jenő** vésett kőbe még 1969-ben?

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2026-ban, Szent Gál napján

Épített örökségünk

Hatalom, örökség, hit és idő

Vannak települések, amelyek történetét nem csupán oklevelek, régi könyvek vagy levéltárak őrzik. A múlt ott él a falakban, az egykori épületekben, a várkastélyok maradványaiban és azokban a történetekben is, amelyek évszázadokon át öröklődnek. Tasnád neve már a 13. században feltűnik az oklevelekben. A források éppúgy beszélnek a tatárjárás pusztítása után megmaradt lakosság sorsáról, mint arról, hogy miként vált később a település jelentős birtokká, majd egy megerősített várkastély helyszínévé. A 15. század végéről már egy vár építésének engedélyéről olvashatunk, a későbbi évszázadokban pedig olyan történelmi személyiségek neve kapcsolódik Tasnádhoz, mint Balassa Menyhért, Báthori István, Bethlen Gábor vagy a Rákócziak. A források egy különös emberi sorsot is megőriztek: Széchy Mária életét, házasságát, birtokvitáit és azt a világot, amelyben egy asszonynak a saját vagyonáért és sorsáért kellett küzdenie. Egy 1644-es leltár már megrongálódott, elhanyagolt várkastély képét rajzolja elénk, az épület mégis túlélte a történelmi viharokat. A falakat helyreállították, később többször renoválták, így ma már nem erődítményként, hanem a múlt emlékezetének őrzőjeként tekinthetünk rá. Tasnád története egyszerre szól háborúkról és békeidőkről, birtokokról és családi sorsokról, pusztulásról és újjáépítésről. Talán éppen ez adja az igazi jelentőségét: egy régi várkastély falai között nemcsak kövek, hanem évszázadok emberi történetei élnek tovább.

Nagy-Bodó Tibor

Amit a tasnádi várkastélyról tudni kell – az első adatok

A Nagykárolytól keletre fekvő Tasnád az oklevelekben 1246-ban fordul elő először, amikor IV. Béla király Gallus erdélyi püspök kérésére a tatárok pusztítása következtében megmaradt kevés tasnádi lakost kivette a vajda joghatósága alól, és az erdélyi püspök által kirendelendő uradalmi bírónak rendelte alá.

Csak 1473-ban tűnik fel ismét, *villa Thasnad* alakban, amikor Mátyás király Gábor erdélyi püspök kérésére megengedte, hogy Tasnád nevű birtokán várat építsen. Az engedélyt II. Ulászló 1498-ban vingárti Geréb László erdélyi püspök kérésére ismét kiadta, így egy megerősített várkastély épült Tasnádon, amit 1559-ben említenek először, amikor Izabella királyné hívének, Balassa Menyhértnek adományozta. 1564-ben Báthori István birtokába iktatták be, 1570-ben pedig Hagymási Kristóf, Huszt várának kapitányáé lett.

Bethlen Gábor fejedelem Bethlen Istvánnak és feleségének, Széchy Máriának adományozta.

Férjének halála után *„…a grófnét, ifjú Bethlen Istvánnét, Széchy Mária asszonyt néhai Kun László fia, rozsányi Kun István, tekintetes jó személyes ifjú úr ember vette volt feleségül. De az asszonynak nem tetszvén a rosályi szállás és konyha, mintha csak tasnádi házához tekintené, elkérdezvén: Tasnádon, hogy jó lóháti és szemes asszony volna, paripára ülvén, szolgáival nekikele, Dévára nagy postán [haladéktalanul] bément vala, elhagyván urát, amíg eszébe venné magát”* – írja Szalárdi János 17. századbeli erdélyi hivatalnok, történetíró.

I. Rákóczi György az ifjú II. Rákóczi Györgynek adományozta Tasnád városát, a sérült kastéllyal együtt

A házasság felbontása után, az 1644-ben felvett leltár szerint a várkastélyt kettős palánkfal övezte, kapuját pedig vastag tölgyfaajtó védelmezte. Mivel a dokumentum semmilyen bástyát nem említ, az épület nem lehetett különösebben megerősített erődítmény. A kastély egyébként igen elhanyagolt állapotban volt: az egyik emeleti szobájának mennyezete beszakadt, a padlózata pedig megrongálódott.

Széchy Mária 1643-ban követelte vissza vagyonát második férjétől, és a tasnádi birtokot 1647-ben már a magáénak mondhatta. I. Rákóczi György azonban 1648-ban az ifjú II. Rákóczi Györgynek adományozta Tasnád városát a sérült kastéllyal együtt. Megjegyzendő, hogy a város központjában található az 1772-ben épült, többszöri átépítésen átesett Cserey–Fischer-kastély is, amelyben jelenleg a városi múzeum működik.

Amiről a várkastély története is beszél

Egy régi várkastély falai között mindig több történet rejtőzik annál, mint amit első pillantásra látni engednek. A kövek emlékeznek arra, kik építették őket, kik éltek közöttük, kik szerettek, kik harcoltak, és kik veszítették el a vagyonukat, az otthonukat vagy éppen egymást. Emellett arra is emlékeztetnek, hogy a történelmi korszakok egyszer mind véget érnek, miközben a falak – ha szerencséjük van – tovább őrzik az elmúlt évszázadok lenyomatát.

Tasnád várkastélyának története pontosan erről szól: tatárjárásról, főúri családokról, birtokokról, hatalomról és változó történelmi időkről. De mindenekelőtt az emberekről. Azokról, akik valaha úgy érezték, hogy ezek a falak jelentik számukra a biztonságot, az otthont, a hatalmat és a jövőt – egészen addig, amíg el nem jött az idő, amely mindent átrendezett.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

Az idő néha ellenünk dolgozik, amit ráadásul számonkérni sem lehet. Már-már látjuk a mai magyar határtól mintegy negyven kilométerre fekvő egykori mezőváros, Tasnád legmagasabb platójáról integető, hajdan erődített vártemplomának segélykérő jelzéseit.

Az öregesen folydogáló Kraszna mente és az Érmellék találkozásánál, a síkság és a hepehupás dombvidék éles határán fekvő egykori erdélyi püspökségi helynöki központ mára már csak a dombtetőre felkúszó, fenséges, egyben elárvult templomával büszkélkedhet. A hajdan mocsaras vidék völgyeiből kiemelkedő, emberi letelepedésre kiválóan alkalmas dombhát települése talán éppen a lápos, tavas, nádas környezete miatt kaphatta a „tós-nád” nevet. Létezik olyan magyarázat is, amely a honfoglaló Tas vezér itteni birtokrészéből eredezteti az elnevezést, ám a legbiztosabb pont mégis az első, 1246-os okleveles említésekor feljegyzett Tusnád névforma, amely nem tévesztendő össze a székelyföldi, máig ezt a nevet viselő településsel.

Két és negyedszázad múltán már említenek itt egy palánkerődítésű castellumot (várkastélyt). Ez a kor szokásainak megfelelően a központi püspöki palotát övező külső védőfalat jelenthetett, amelyet védősánc és vizesárok vett körül. Az egyenlőtlenül öt falhosszra osztott várfal sarkain vélhetően egyszerűbb kerek vagy négyszögletes toronybástyák emelkedtek a védőőrség elhelyezésére. Ezt építhették és erődíthették tovább fokozatosan, hiszen egy 1301-ből adatolható egyházi okirat szerint a gyulafehérvári római katolikus erdélyi püspök helynökének rezidenciája éppen ez a tasnádi plébánia volt – ekkor még védőfal nélkül.

A templom védőszentje Szent Mihály arkangyal volt

A várudvar magját alkotó gótikus plébániatemplom a vár kőfalának felhúzásával egy időben épülhetett; változatlanul fennmaradt méretei hűen tükrözik a történelmét és hajdani monumentalitását. A templom a korabeli koldulórend építészetére emlékeztet: egyetlen tágas, 27×12,5 méteres, téglalap alaprajzú hajóból, valamint az ahhoz kétoldali beugrással csatlakozó, 14,3 méter hosszú szentélyből áll. A szentély megnyújtott méretét a középkori egyházszervezeti rang, valamint a püspökségi helynöki székkel járó, népes egyházi rend sokasága is indokolhatta. Mindezt alátámasztja a szentély északi oldalából nyílt hatalmas, emeletes – mára már elbontott – sekrestye is, amely eredeti kincstári szerepe mellett védelmi bástyaként is működhetett.

A helynöki szék történelmi bíráskodása már a középkor óta itt, a sekrestyében zajlott. A templom védőszentje Szent Mihály arkangyal volt, akárcsak a gyulafehérvári püspöki székesegyházé.

A templomvár és a köré karéjosan húzódó település lakossága ekkor élte virágkorát. Míg a kisebb helyi és egyházi villongásokkal szemben a templom és a vár még védelmet nyújtott, a nagyobb hadi eseményeket a templomot övező védművek már nem bírták ki. II. Rákóczi György engedetlen politikája és szerencsétlen kimenetelű lengyelországi hadjárata miatt Szejdi Ahmed és Kösze Ali oszmán pasák büntetőhadjáratot indítottak Várad ellen, amelynek során Tasnád is végleg elveszett. A várba és a templomba bemenekült lakosságnak, valamint a várvédő katonáknak a törökök nem kegyelmeztek: mind egy szálig lemészárolták őket. A szétlőtt és felégetett templom gótikus boltozata beszakadt, csupán a falai maradtak meg. A templom közel száz évig állt fedetlenül, ezalatt a körítő védőfalak is összeomlottak. Az ezen időszak után készített felmérési lajstromok már csak egy deszkafallal kerített, védművek nélküli nagytemplomot, valamint a csonka romjaiban még álló korábbi helynöki – későbbi fejedelmi – kastélyt említik.

Helyi legendák után kutatgatunk

Később, a 18. századi város újjáépítése során az elpusztult várfalak helyén, a platón jött létre a központi piactér. A helyi céhes mesterek a hajdani falak nyomvonalára építették fel bódéikat, sátraikat és színeiket. A nagyvásárokat a vargák, csizmadiák, kovácsok, kalaposok és bognárok hangos sokasága, valamint szép portékái lepték el. A piaci zsongás elvonultával csendes kisvárosi élet borult a hajdani vártérre, amelynek alaprajza megegyezik a mai külső támfallal megerősített védmű vonalával. Így a mai áttörések és lépcsők is nagy valószínűséggel a hajdani erőd kapuépítményeivel és beléptetési pontjaival azonosak.

Az erdélyi rendi országgyűlés 1556-os döntésével megszüntetett római katolikus püspökség birtokai a kincstárra szálltak. Ezt követően a templomot közel száz esztendeig még közösen használták az új hitre áttért református hívek és a vallásukban megmaradt katolikus városlakók, mígnem az épület végleg a helyi református egyház tulajdonába került. A fellelhető adatok alapján a református egyházi anyakönyvek 1760-tól, míg a jegyzőkönyvek 1777-től állnak a kutatók rendelkezésére. A vártemplom kapuja pedig máig nyitva áll a hívek előtt, miközben az épület rendületlenül dacol egyetlen ellenségével, az idővel.

A történelem viharai után érdemes a helyi legendák nyomába eredünk. A tasnádi váruradalom és a város történelmének legértékesebb, legvirágzóbb korszaka a legendás szépségű „Murányi Vénusz”, azaz Széchy Mária nevéhez fűződik. A grófnő tasnádi felbukkanása a 17. századi magyar és erdélyi főúri családok szerelmi, gazdasági, vagyonjogi és politikai csatározásainak izgalmas és valóságos krónikája. A Felvidéken született, három férjét túlélő nemesasszony első hitvese éppen az erdélyi fejedelem, Bethlen Gábor unokaöccse, Bethlen István váradi főkapitány volt. Mivel az akkori Közép-Szolnok vármegye birtokainak java részét uraló család birtokközpontja éppen Tasnádon volt, a mindössze huszonkét évesen özvegyen maradt grófnőre szállt át a teljes vagyon.

…igaz magyar nagyasszonyok őrzik a Várdomb mára tovatűnt ősi emlékeit…

Azonnal számos követője és haragosa akadt. Az ezt követő pereskedések időszakát sok udvari és közgyűlési jegyzőkönyvön keresztül követhetjük nyomon, amelyekből számos, mára már fellelhetetlen kincs visszaperelésének részletei tárulnak elénk. A dokumentumok szerint a legértékesebb darab az az aranyhímzéses pajzs lehetett, amelyről úgy tartották, hogy egykor Attila királyé volt (*„adhuc Atillae primi regis hungarici fuisse creditur”*).

A korabeli, nőkkel szemben támasztott elvárásokra fittyet hányó úrnő kalandos élete Tasnádtól messze nyugatra, Kőszegen ért véget. Miután harmadik férje, Wesselényi Ferenc a Wesselényi-féle összeesküvés lelepleződése előtt meghalt, a grófnőt császári utasításra kőszegi kényszerlakhelyére száműzték, és ott is hunyt el.

Széchy Mária életét az életrajzírója, Acsády Ignác a következőképpen foglalta össze: *„Asszony volt, igazi asszony, jóban és rosszban, gyermeke korának, nemzetének, a viszonyoknak, melyekben nevelkedett, élt és szerepét végigjátszotta.”*

Ilyen rendkívüli magyar nagyasszonyok és történelmi alakok emlékezetét őrzik a mi kis tasnádi várdombunk mára tovatűnt, ősi falai.

Befejezésül

A kastély sorsa jól mutatja, hogy semmi sem marad változatlan. Ami egykor erődítmény volt, az később romlásnak indult, majd újjáépült; ami egykor a hatalom jelképe volt, az ma már a történelem tanúja. Ami pedig valaha természetes része volt az emberek mindennapi életének, az ma kulturális örökségként emlékeztet bennünket a gyökereinkre.

Talán ezért is fontos a régi épületek megőrzése: nem pusztán azért, mert szépek, régiek vagy különlegesek, hanem mert nélkülük egyre nehezebben értenénk meg a saját múltunkat. Egy várkastély, egy templom, egy régi ház vagy egy omladozó fal nem egyszerűen építmény, hanem maga az emlékezet. Olyan emlékezet, amelyet nem lehet a kedvünk szerint újraírni, hiszen minden egyes kő mögött ott rejlik egy darab abból a világból, amelyben az elődeink éltek.

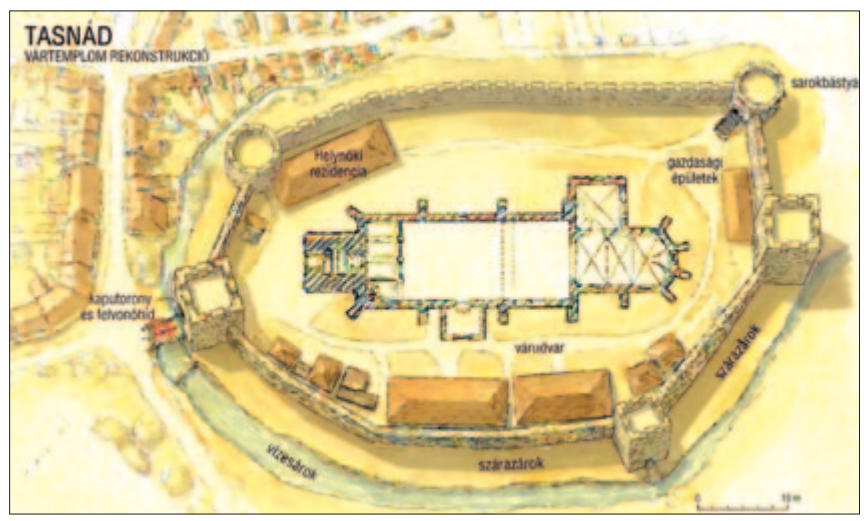
Amit ma megmentünk a múltból, az nem csupán a tegnap emléke

Tasnád falai ma már nem védik a várost, és nem állnak háborúk szolgálatában. Új feladatot kaptak: őrizniük kell azt, amit az idő nem tudott teljesen eltüntetni. Nekünk pedig az a kötelességünk, hogy meghalljuk ezt a csendes krónikát.

Egy nemzet múltja ugyanis nemcsak a nagy csatákban és a híres emberek sorsában él tovább, hanem ott van a kisvárosokban, a régi kastélyokban, az elfeledett utcákban és azokban a falakban is, amelyek talán már nem beszélnek hangosan – de ha figyelünk, még mindig elmondják, kik voltunk. Ezért, amikor megállunk egy régi épület előtt, érdemes egy pillanatra nemcsak azt megkérdeznünk, hogy mi maradt meg belőle, hanem azt is: mit őrzött meg számunkra az idő?

Amit ma megmentünk a múltból, az nem csupán a tegnap emléke, hanem egy darab abból a történetből, amelyet majd mi adunk tovább az utánunk jövő generációknak.

** A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítésznek, műemlékvédő szakmérnöknek; a segítségért dr. Kálmán Attila tanárnak, történésznek. Az illusztrációt Demján László műemlékvédő építész a saját munkájából, gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Vajda Gyöngyi 1225.

Egy magyar közmondást idézünk a rejtvény fősoraiban.

	1	NÉMET BETŰ	SÉRTETLEN / ENNIVALÓ		DZSÚDÓ-FOKOZAT	ADY EGYIK ÁLNEVE		RIADÓ
	S							O
	LATIN ÉS / SZÖGLET			PORCIÓ / MEZŐ				
2 É	CSILLAG (NÉMET) / MINI HÍD					ÉTLEN RÉM! / ANEKDOTA		
BELGA ÜDÜLŐ-VÁROS			FOLYADÉK / KÁTÉ!		AMELY TÁRGY / KÖZLEKE-DÉSI PÁLYA			
PÓLUS				ISMERETEI VANNAK / NAURU FŐVÁROSA			KILO (RÖV.) / JAPÁN TÁB-LÁS JÁTÉK	
LENGYEL PÉNZ / TEJ (ANGOL)					AFRIKAI ÁLLAM / ÁZSIAI ÁLLAM			
			PÁRATLAN ALKU! / IDŐS (RÖV.)			SPANYOL ARAB / OROSZ IGEN		
INDUL A VONAT! / SZINTÉN NE		HIVATALI MUNKAHELY / CIKKET VÁG KI					NÉVELŐ / MOCSÁR	
	WROCLAW FOLYÓJA / ÓMEGA ÉS ALFA						LESETLEN! / HARAPÓ	
CSATÁR ÖRÖME, KAPUS BÁNATA			TILTÓSZÓ / NÉMET SZEMÉLY-NÉVMÁS			KÜLSŐ BEVONAT / TE ÉS ÉN		
AMERIKAI EGYETEM / MAGAD				BRAZIL TERÜLET / MŰVÉSZET (LATIN)				
	IDŐMÉRŐ / ROMÁN FÉRFINÉV				DUBLIN LAKÓJA / AZON A HELYEN		JOULE (RÖV.) / DUNAPARTI M. VÁROS	
ALAP-SZÁMUNK / ÉVSZAK			FÁBA VÉS / TELLER ... (ATOMFIZI-KUS)			SZIBÉRIAI FOLYAM / CGS ENER-GIAEGYSÉG		NAGY RAGADOZÓ MADÁR
	NAPSZAK / BANK-BETÉT!					AZ ARZÉN VEGYJELE / KIS PAJTA		
MEGIJED				ILION / A KÁLIUM VEGYJELE				
L. N. J. T					ÜVEG, POHÁR (NÉMET)			

Az ÁZSIAI KÖZMONDÁS
című pályázat nyertesei:
Csutak Mária,
Marosvásárhely, Cutezanţei u.
Simó Attila,
Marosvásárhely, 1848. út
A pályázati rejtvény megfejtése:
ROSSZABB AZ ORVOSLÁS, MINT A BETEGSÉG. PERZSA

Megfejtések az október 9-i számból:

Minirejtvény:
1. Liverpool
2. James Bond

Skandi:
Az anyós olyan, mint a medve, félni kell az ölelésétől.

Mentor Könyvek Kiadó

Célja, hogy közkinccsé tegye az értékes kéziratokat, és publikálja, népszerűsítse őket a mindenkori magyar könyvpiacon (legyen szó szépirodalomról, ismeretterjesztésről vagy gyermek- és ifjúsági irodalomról). Szándéka, hogy beemelje szerzőit az irodalmi, a történelem- és néprajzkutatókat a tudományos köztudatba, a fordításokkal pedig hidat teremtsen a különböző írott kultúrák között. Esélyt és teret ad a fiatal szerzőknek, és rajtuk keresztül, velük teremt átjárást a magyarországi és erdélyi könyvpiac között.

mentorkonyvek.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY												
ÓKORI AFORIZMA					1	2	3	4	5	D	6	7	8	T
					9						10			
11 B	12	13	14	15			16			17			18	
19						20						21		
22					23					24	25			
26				27					28					G
29			30					31					32	
33		34				35	36				37	38		
O		39			40		41			42		43		
44	45				46	47				48	49			
Ö				Ö					A					

VÍZSZINTES:

1. Az aforizma első része. 9. Héber köszönés. 10. Olaj jelentésű előtag. **11. Caecilius …, a fősorokban idézett aforizma szerzője.** 16. Akkor (francia). 18. Elek! 19. Teasütemény. 20. Villamos busz. 21. Lóbetegség. 22. Megszégyenít. 23. De (francia). 24. Rachmaninov operája. 26. Japán pénz (fonetikusan). 27. Sétatér. 28. Bálvány. 29. Vermet készít. 30. Becézett Katalin. 31. Állj! (a közlekedésben). 32. A kálium és az ittrium vegyjele. 33. Birkózás (névváltozat). 35. … Hari (kémnő). 37. Nehézfém. 39. Első (német). 41. … jelenti (Radó S.). 43. Írta vala. 44. Törmelékgát. 46. E. T. A. Hoffmann kandúrja. 48. … kedvű volt az apám (nóta).

FÜGGŐLEGES:

1. Holland város. 2. Menj! (olasz). 3. Gót király volt. 4. Régi magyar férfinév. 5. Rommá válik. 6. Jövendőmondó. 7. Kindi, arab tudós, filozófus. 8. Házhely. 12. Dél-francia város lakója. 13. Trópusi kúszónövény. 14. Dickens írói neve. 15. United States (röv.). 17. Alarm. **19. Az idézet befejezése.** 20. Román légitársaság. 21. Káposztaféle. 23. Matematika (röv.). 25. Borleszívó eszköz. 27. Magyar atomváros. 28. … TASZSZ, orosz hírügynökség. 30. Fekete égéstermék. 31. Német író (Theodor). 32. Az iszlám szent könyve. 34. Ránc. 36. Hallgat a szavára. 38. Előtag: kő. 40. Némán támad! 42. És (angol). 45. Balzsam. 47. Közlekedési pálya. 49. Ománi és japán autójel.

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket október 29-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Minirejtvény

1	2	Á	3	4	5	I
6			7			
8		9				E
		10			11	
12	13			14		15
16			17		18	
19			20			

VÍZSZINTES:

1. Több is veszett Mohácsnál (magyar …). 6. Az arzén vegyjele. 7. Ingamódra mozog. 8. Újság. 10. Izmos. 12. Vízzel tisztít. 14. Alapszám. 16. Palindrom név. 18. Fölé. 19. Félpont! 20. Széthullat.

FÜGGŐLEGES:

1. Magyar király volt. 2. Gábor … … (színésznő). 3. Elek! 4. Erősen érdekel. 5. Bemond! 9. A magyar főváros része. 11. Zokogó. 13. Azon a helyen. 15. Ajtóretesz, rigli. 17. Latin csont.

1	2	3	K	4	5	T
6				7		
		8	9			S
10	11		12		13	
14		15			16	17
		18		19		
20				21		

VÍZSZINTES:

1. Mindenkinek megvan a maga keresztje (magyar …). 6. Menyasszony. 7. Majdnem szép! 8. Testünk elhelyezkedése. 10. Eblak. 12. Mely személyt? 14. Nulla. 16. Kutya. 18. Szétadó. 20. Sí (rég.) 21. Habos ital.

FÜGGŐLEGES:

1. Nyári fekvés. 2. Csermely. 3. Tiszteletes. 4. Októberi. 5. Párosan előz! 9. Jó esze van. 11. Folyadék. 13. Házfedél. 15. Király (francia). 17. A hegy leve.

L. N. J.

Könyvritkaság, ami összeköti Charles Babbage, Nagy Károly és Bolyai Farkas munkásságát

Oláh-Gál Róbert

Minden kornak megvan a maga tudományos csodája, így a matematika is megalkotja azokat az eredményeket, amelyekről azt hiszik: kulcsot jelentenek a teremtett világ megértéséhez. Volt idő, amikor azt gondolták, hogy a logaritmussal minden nehéz számítási feladat könnyen elvégezhető. Úgy hittek benne, ahogyan ma a mesterséges intelligenciában. Minden évszázadnak megvoltak a maga csodaszerei.

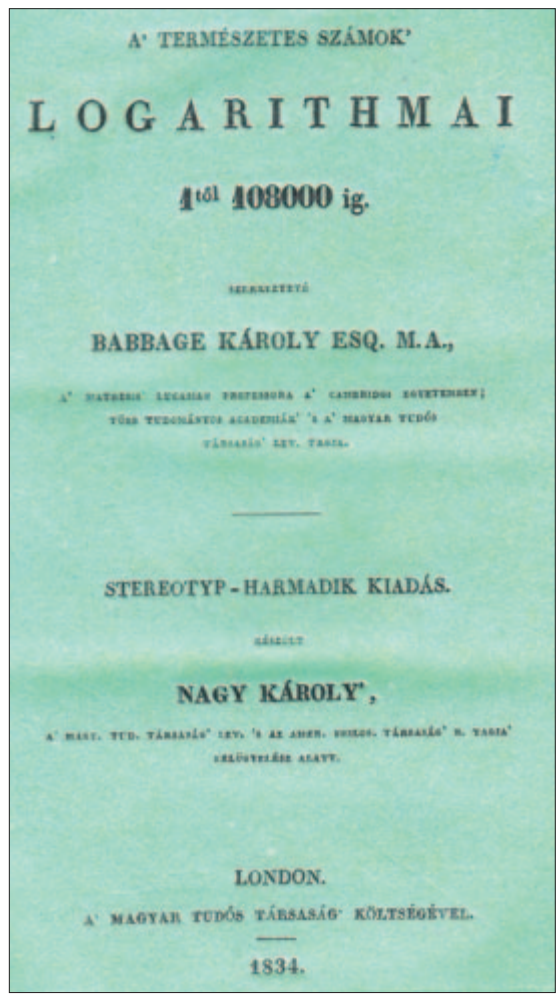
A 19. században és a 20. század elején a logaritmustól és a matematika formalizálásától (axiomatizálásától) várták, hogy minden nyitott tudományos kérdésre választ ad. David Hilbert még 1930-ban is azt hirdette: „Tudnunk kell – tudni fogjuk”. Úgy vélte, a matematikában nem maradnak megoldhatatlan feladatok. Nem így lett. Kurt Gödel nemteljességi tétele (1931) kimutatta, hogy ennek elvi akadálya van. Einstein után a relativitáselmélettől, később a kvantumelmélettől várták a végső választ. 1945 után jöttek a számítógépek, az internet, a hálózatelmélet, ma pedig a mesterséges intelligenciáról gondoljuk, hogy ez az emberi civilizáció csúcsa.

Ebben a cikkben egy olyan könyvről lesz szó, amely a maga korában a pontos számolás csúcsát jelentette. A címe: *A természetes számok logarithmai 1-től 108000-ig*. Szerzője Charles Babbage, a számítógép egyik szellemi atyja, magyar kiadója Nagy Károly csillagász. A könyvet 1834-ben Londonban nyomtatták, a Magyar Tudós Társaság (a mai Magyar Tudományos Akadémia) költségén. Érdekessége, hogy szinte csak számokat tartalmaz – és mégis sokat elárul a korabeli magyar tudománypolitikáról. Ennek a könyvnek egy eredeti példányával 2025-ben megajándékozott engem Gazda István tudománytörténész, a Magyar Tudománytörténeti Intézet igazgatója, azzal a szándékkal és hittel, hogy ez a könyv egy igazi könyvritkaság, és Erdélyben nem sok példány lehet. Viszont később utánakerestem, és van egy német nyelvű kiadása a Teleki–Bolyai Könyvtárban[1], és egy példánnyal rendelkezik a kolozsvári Lucian Blaga Egyetemi Könyvtár is!

Charles Babbage a hibátlan táblák megszállottja. 1791. december 26-án született Londonban, és 1871. október 18-án halt meg ugyanott. 1828 és 1839 között a Cambridge-i Egyetem Lucas-féle matematikaprofesszora volt – ugyanazon a címen, amelyet egykor Isaac Newton viselt. A magyar kiadás német címlapja is így mutatja be: „Luk. Professor der Mathematik an der Universität zu Cambridge”.

Babbage-et egész életében a számtáblák hibái foglalkoztatták. A 19. században a csillagászok, hajósok, földmérők és biztosítók nyomtatott táblákból számoltak. Ezeket emberek, az ún. „számolók” készítették, a nyomdászok szedték, és mindkét lépésben becsúszhatott hiba. Egy rossz számjegy a tengeren hajótörést okozhatott. (Ahogy manapság egy számítógépes programhiba miatt tönkremegy egy műhold.) Ebből született Babbage nagy ötlete: bízzuk a számolást gépre. 1822-ben kezdett hozzá a *differenciagép*hez (Difference Engine), amely a különbségek módszerével automatikusan számolt volna és nyomtatott volna táblákat. A brit kormány több mint tíz év alatt 17 000 fontot fordított rá, a gép mégis befejezetlen maradt. Működő példányát csak 1991-ben építette meg a londoni Science Museum Babbage tervei alapján.

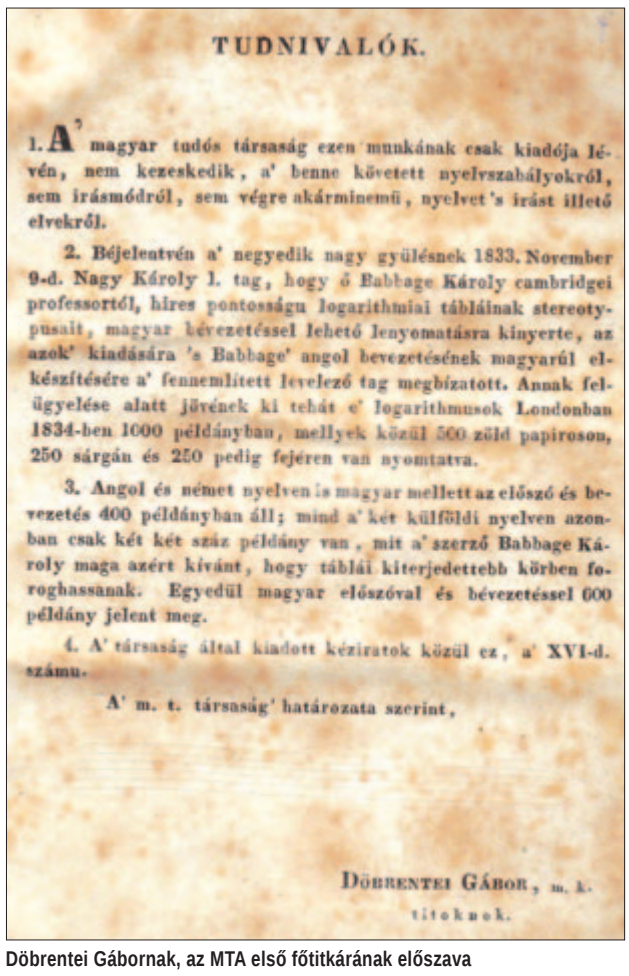
Az 1830-as évektől Babbage már egy még merészebb gépen dolgozott. Az *analitikai gép* (Analytical Engine) lyukkártyákról kapta volna az utasításokat, lett volna „malma” (számolóegysége) és „tára” (memóriája). Lényegében a mai számítógép tervrajza volt, száz évvel az első elektronikus gépek előtt. Ada Lovelace a Bernoulli-számok kiszámítására írt hozzá eljárást, ezért gyakran őt tartják az első programozónak.

A' TERMÉSZETES SZÁMOK'
LOGARITHMAI
1től 108000 ig.
BABBAGE KÁROLY ESQ. M.A.,
STEREOTYP - HARMADIK KIADÁS.
NAGY KÁROLY',
LONDON.
A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' KÖLTSÉGÉVEL.
1834.

Az eredeti könyv címlapja (Gazda István ajándéka a cikk szerzőjének)

Míg a gépek papíron maradtak, Babbage kézzel is előállította a lehető legjobb táblát. 1827-ben jelent meg a *Table of the Logarithms of the Natural Numbers from 1 to 108000* című műve. Ez a hétjegyű tábla a pontossága és jól olvasható szedése miatt hamar híres lett Európában – és ez került később Nagy Károly kezébe.

Nagy Károly, a két világot megjárt csillagász 1797. december 6-án született Révkomáromban, gyógyszerészcsaládban, és 1868. március 2-án halt meg Párizsban. Előbb gyógyszerésznek készült, 1824-ben kémiából doktorált. Ezután két évig a bécsi csillagvizsgálóban tanult Joseph Johann von Littrow mellett. Sokat utazott. Párizsban François Aragóval ismerkedett meg, Londonban Charles Babbage-dzsel került baráti kapcsolatba. 1832-ben Amerikába is elhajózott, ahol Andrew Jackson elnökkel is találkozott. A logaritmustábla címlapja szerint az Amerikai Filozófiai Társaság (American Philosophical Society) rendes tagja lett.

TUDNIVALÓK.

1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik, a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű, nyelvet 's írást illető elvekről.

2. Béjelentvén a' negyedik nagy gyülésnek 1833. November 9-d. Nagy Károly l. tag, hogy ő Babbage Károly cambridgei professortól, híres pontosságu logarithmiai tábláinak stereotypusait, magyar bévezetéssel lehető lenyomatásra kinyerte, az azok' kiadására 's Babbage' angol bevezetésének magyarúl elkészítésére a' fennemlített levelező tag megbízatott. Annak felügyelése alatt jönének ki tehát e' logarithmusok Londonban 1834-ben 1000 példányban, mellyek közül 500 zöld papirosou, 250 sárgán és 250 pedig fejéren van nyomtatva.

3. Angol és német nyelven is magyar mellett az előszó és bevezetés 400 példányban áll; mind a' két külföldi nyelven azonban csak két két száz példány van, mit a' szerző Babbage Károly maga azért kívánt, hogy táblái kiterjedettebb körben forogh assanak. Egyedül magyar előszóval és bévezetéssel 600 példány jelent meg.

4. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez, a' XVI-d. számu.

A' m. t. társaság' határozata szerint,

DÖBRENTEI GÁBOR, m. k.
titoknok.

Döbrentei Gábornak, az MTA első főtitkárának előszava

A Magyar Tudós Társaság 1832. március 9-én levelező, 1836. szeptember 10-én rendes tagjává választotta. Itthon a kor „vezető matematikusának” tartották. Számtani és algebrai tankönyvét (Az arithmetica eleje, Bécs, 1835) a Társaság 200 arannyal jutalmazta. Bicskén, saját birtokán 1845 és 1847 között nagyszabású csillagvizsgálót építtetett, kupolákkal és gazdag könyvtárral. 1844-ben Franciaországból méter- és kilogrammetalont vásárolt és ajándékozott az országnak. Az 1848–49-es forradalom után emigrált, élete végét Párizs és Bécs között töltötte. A bicskei csillagvizsgálóból ma csak rom maradt.

Nagy Károly tehetséges szervező és kiváló kapcsolatépítő volt. Matematikusként azonban kevésbé volt eredeti – erről még lesz szó.

Egy könyv, amelyben nincs szöveg. A Magyar Tudós Társaság sok pénzt áldozott Babbage táblájára: Nagy Károlyt Londonba küldte, hogy ott készítse elő a magyar kiadást. A német változat címlapja szerint ez a „harmadik stereotip kiadás” (Dritte Stereotyp-Auflage), amelyet „a Magyar Tudományos Akadémia számára nyomtattak” Londonban, 1834-ben, William Clowes Stamford Street-i műhelyében. Egy forrás szerint a korban szokatlanul nagy, ezer példányban jelent meg.

Miért kellett új tábla? A kötet előszava Babbage gondolatait ismétli, Nagy Károly magyarításában. Eszerint az ír állami földméréshez hibátlan logaritmustábla kellett. A táblák összevetésekor meglepő dologra bukkantak: több, egymástól függetlennek hitt kiadásban *ugyanaz a hat hiba* szerepelt.

A vizsgálat kiterjedt tizenhárom – Londonban 1633 és 1822 között nyomtatott – táblára, két párizsira, egy goudaira, egy avignonira, egy berlinire és egy firenzeire. Mindegyikben ott volt a hat hiba. Még a Királyi Társaság könyvtárában őrzött, kínai papírra, kínai betűkkel nyomtatott táblában is. Csak Vega és Callet újabb kiadásaiban nem volt meg. A tanulság: a táblákat egymásról másolták, a hibák forrása valószínűleg Adriaan Vlacq 1628-as goudai táblája volt.

Kilencszeres ellenőrzés. Babbage ezért rendkívül gondos ellenőrzést szervezett. A nyomdai levonatokat háromszor vetették össze más táblákkal (Callet, Hutton 1804, Vega 1794). A nyomtatás után további összevetések következtek Vegával, Callet-vel, Briggs 1633-as táblájával, Gardinerrel (1742) és kétszer Taylorral (1792). Összesen kilenc összevetés. A kétes esetekben tovább számoltak. 93 olyan helyet találtak, ahol Vega táblájában a logaritmus utolsó három jegye 500 volt, így nem lehetett eldönteni, hogyan kell hét jegyre kerekíteni. Ezeket 10, néhányat 15 jegyre számolták ki, és Babbage Párizsban Prony híres kézirattábláit is felhasználta.

Babbage nemcsak a pontosságra, hanem az olvashatóságra is ügyelt. Az Előszó tizenkét pontban sorolja fel a szedés szabályait: egyforma magasságú számjegyek, vonalak a sorok között, ötsoronkénti tagolás, a harmadik jegy váltásának jelölése kis betűkkel, a felfelé kerekített logaritmusok alá pont. A lapok bal szélén a szögpercek és másodpercek is ott állnak.

A legkedvesebb részlet a papír színe. Babbage különböző színű papírokon próbálta ki a táblát, és tanácsadói a sárgát találták a legjobbnak, mert gyertyafénynél jól olvasható. Nagy Károly a magyar kiadáshoz a zöldet választotta, „a szem legkedveltebb színét”. Néhány példány sötétsárga, egy része fehér papírra készült. A színes papírt Bonson úr gyára 14 nap alatt készítette el. Babbage-nek annyira tetszettek a színek, hogy mindegyikből néhány száz példányt nyomatott magának. Az Előszót Nagy Károly írta alá, „London 1ső Oktober 1834” keltezéssel.

A kötetnek német változata is van. Ennek *Vorwort*-jában Nagy Károly elmondja, hogy a táblákat a Magyar Tudós Társaság használatára adta ki, a szerző bevezetését pedig változatlanul magyarul közölte. Babbage azonban azt kívánta, hogy a bevezetés németül is megjelenjen, és táblái Németországban is elterjedjenek. Nagy Károly örömmel teljesítette ezt a kívánságot.

A magyar kiadás egy példánya megvan a kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtárban (BCU). A marosvásárhelyi Teleki–Bolyai Könyvtárban, a Református Kollégium állományában csak a német változat található.

A könyv szinte csak számokat tartalmaz, szöveg alig van benne. A magyar kiadásban mégis Döbrentei Gábor, a Társaság titoknoka elnézést kér a helyesírási hibákért. A kilencszeres ellenőrzés ellenére állítólag 12 számnál maradt számítási hiba.

Számok helyett a Tentamen?

A Babbage-tábla szép és hasznos könyv volt. A kérdés inkább az, mire nem jutott pénz. A Tudós Társaság egy angol szerző számtábláját adatta ki drágán, Londonban. Bolyai Farkas főművét, a *Tentamen*t (1832–33) viszont nem adta ki magyarul.

Vekerdi László tudománytörténész rámutatott: a Társaság Nagy Károly számtanát és algebráját 200 arannyal jutalmazta. Pedig olyan eredményeket közölt, amelyeket Bolyai Farkas öt évvel korábban már megírt a Tentamenben. Nagy Károly műve ráadásul hibákat is tartalmazott: például az $1 - 1 + 1 - 1 + \dots$ végtelen sornak ½ összeget tulajdonított, az egész számok maradékos osztását valós számokra alkalmazva. Ma tudjuk, hogy ez a sor divergens, nincs összege.

Bolyai Farkas 1836. október 3-án így írt Gaussnak:

„Jele annak, hogy nálunk a matematika hogyan áll, az hogy a Tudós Társaság mostanában egy magyarul kiadott művet, mely az aritmetika és algebra elemeit tárgyalja (szerzője Nagy Károly), kétszáz arannyal jutalmazott, bár e műnek egyéb érdeme nincsen, mint az, hogy Bécsben szépen és pontosan kinyomtatták […]”

A magyar matematikatörténet szégyene, hogy kétszáz év sem volt elég a Tentamen magyar kiadásához. Magyar fordítás nélkül ma sem ismerjük igazán a tartalmát. A Babbage-tábla így kétszeresen is tanulságos. Megmutatja, mennyit ért a korban a pontos számolás. És figyelmeztet, hogy egy tudományos intézmény nem mindig a legeredetibb munkát támogatja. A Bolyaiakat végül az idő igazolta: Bolyai János Appendixének munkapéldányát 2008-ban felvették az UNESCO A világ emlékezete listájára.

Felhasznált irodalom

Babbage, Charles – Nagy Károly (szerk.): A természetes számok logarithmai 1-től 108000-ig, ill. Logarithmen der natürlichen Zahlen 1 bis 108000. Dritte Stereotyp-Auflage. London, 1834, a Magyar Tudományos Akadémia számára (címlap, Vorwort, Előszó, Bévezetés).

Oláh-Gál Róbert: Észrevételek Nagy Károly és Bolyai Farkas ugyanazon matematikai levezetéseiről (IV.5. fejezet és Utószó).

Benkő Samu (vál., szerk.): Bolyai-levelek. Kriterion, Bukarest.

Nagy Károly – MTA akadémikusi adatlap

Egy jobb sorsra méltó komáromi tudós – Nagy Károly emlékezete (ma7.sk)

Charles Babbage – Wikipedia

Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár (BCU) katalógusa

Teleki–Bolyai Könyvtár katalógusa (német kiadás), Kovács G. György szóbeli közlései

[1] *Itt mondok köszönetet Kovács G. Györgynek, a Teleki–Bolyai Könyvtár munkatársának az értékes információiért és szóbeli közléseiért.*

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Október 16., péntek:

* 18.00 óra: Galaci Suporter Club Oțelul – FK Csíkszereda (Szuperliga, 12. forduló)

* 21.00 óra: Bukaresti FC Dinamo 1948 – FC Botosán (Szuperliga, 12. forduló)

* 21.00 óra: MTK Budapest – Vasas FC Budapest (NB I, 10. forduló)

Október 17., szombat:

* 15.30 óra: Nyíregyháza Spartacus FC – Kispest-Honvéd FC (NB I, 10. forduló)

* 17.15 óra: FC Petrolul 52 Ploiești – Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK (Szuperliga, 12. forduló)

* 18.00 óra: Paksi FC – ETO FC Győr (NB I, 10. forduló)

* 20.30 óra: Újpest FC – Puskás Akadémia FC (NB I, 10. forduló)

* 21.30 óra: Bukaresti Rapid 1923 – Vajdahunyadi Corvinul 1921 (Szuperliga, 12. forduló)

Október 18., vasárnap:

* 16.30 óra: Debreceni VSC – Zalaegerszegi TE FC (NB I, 10. forduló)

* 18.15 óra: Aradi UTA – Kolozsvári CFR 1907 (Szuperliga, 12. forduló)

* 19.00 óra: Kisvárda Master Good – Ferencvárosi TC (NB I, 10. forduló)

* 21.00 óra: CSU Krajova – Konstancai FCV Farul (Szuperliga, 12. forduló)

Október 19., hétfő:

* 18.00 óra: Kolozsvári FCU – Campionii FC Argeș Pitești (Szuperliga, 12. forduló)

* 21.00 óra: FC Voluntari – Bukaresti FCSB (Szuperliga, 12. forduló)

A Szuperliga mérkőzéseit a DigiSport és a Prima Sport, a magyar NB I-es találkozókat az M4 Sport vagy az M4 Sport+ közvetíti.

Bajnokok Ligája: A címvédő nyerte a forduló szuperrangadóját, Varga visszatért

A címvédő Paris Saint-Germain 4-2-re nyert a Manchester City otthonában szerdán a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszában, a második forduló rangadóján.

Az Etihad Stadionba „visszatért” Josep Guardiola, aki a nyáron tíz év után – és húsz megszerzett trófeával – távozott a vezetőedzői posztról. A spanyol szakember megüzente, kiáll korábbi klubja mellett, amellyel szemben a pénzügyi szabályok megszegésével kapcsolatban folytat eljárást a Premier League.

A klasszis tréner ugyanakkor nem hozott szerencsét az angol pontvadászatot százszázalékos teljesítménnyel vezető gárdának, a PSG ugyanis – amelyet honfitársa és korábbi csapattársa, Luís Enrique készít fel – negyedórai játék után már két góllal vezetett, Désiré Doué és Ousmane Dembélé 99 másodperc különbséggel talált be. Az előző két kiírás győztese végül 4-2-re nyert, a hazaiak mindkét gólját Erling Haaland szerezte, a norvég csatár 38 találattal, az argentin Sergio Agüerót (36) megelőzve ezzel a klub történetének legeredményesebb játékosa lett a BL-ben.

José Mourinho aktív edzőként tért vissza egykori sikerei színhelyére, Rómába, de már régi-új csapatával, a Real Madriddal. A spanyol csapatban a francia Kylian Mbappé a századik BL-meccsén lépett pályára, 27 évesen és 298 naposan, ezzel ő lett a sorozat történetének legfiatalabb futballistája, aki elérte ezt a számot. Az eddigi csúcsot az argentin Lionel Messi tartotta 28 évesen és 84 naposan. A francia világbajnok támadó góllal ünnepelte a jubileumot, egyenlítve ezzel az első játékrész közepén. A fordulást követően a rómaiaktól Donyell Malen gyorsan duplázott, a Real azonban óriásit hajrázott, hét perc alatt három gólt szerezve fordított, és 4-3-ra nyert a Stadio Olimpicóban.

Az AEK Athén Londonban lépett pályára az ukrán Sahtar Donyeck ellen, a görögök kezdőcsapatában kapott helyet Vitális Milán, míg combizomsérülése után Varga Barnabás a kispadon ült. A korábbi paksi és ferencvárosi kedvenc a 79. percben beállt, így szeptember közepe óta először lépett pályára, csapata viszont egy perccel később gólt kapott, s a Sahtar végül 3-1-re győzött.

A Liverpoolhoz hasonlóan egy másik angol csapat, az Aston Villa is hat gólt szerzett, a birminghami gárda 6-0-ra ütötte ki a török Fenerbahcét.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, alapszakasz, 2. forduló: Manchester City – Paris Saint-Germain 2-4, AS Roma – Real Madrid 3-4, Aston Villa – Fenerbahce 6-0, Real Betis – FC Porto 3-2, Bodö/Glimt – Borussia Dortmund 1-0, Sahtar Donyeck – AEK Athén 3-1, Slovan Pozsony – VfB Stuttgart 0-3, Linzer ASK – Liverpool FC 3-6, Feyenoord – Como 3-2.

Rendszerszintű magyarellenesség a román futballban

A 2026. október 9-én, Sepsiszentgyörgyön rendezett Sepsi OSK–Dinamo Bukarest labdarúgó-mérkőzésen történtek ismét rávilágítottak arra, hogy a romániai sportesemények továbbra is súlyos problémát jelent a magyarellenesség és az idegengyűlölet.

A mérkőzés hajrájában a Dinamo szurkolói nagyon súlyos magyarellenes rigmusokat skandáltak, emiatt a játékvezető két percre félbeszakította a találkozót. Miközben a pályán a sportnak és a fair playnek kellene főszerepet kapnia, a lelátón ismét az etnikai uszítás és gyűlöletkeltés kapott hangot.

Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy polgármestere felháborodásának adott hangot a történtek miatt, és a Román Labdarúgó-szövetség felelősségét hangsúlyozta. Rámutatott, hogy a szövetség elégtelen reakciója bátorítja a rasszista és xenofób megnyilvánulásokat, ezért határozott fellépést és a felelősök szankcionálását sürgette.

A Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálat elfogadhatatlannak tartja a magyarellenes megnyilvánulásokat, és nyomatékosan követeli az illetékes szervektől, hogy konkrét intézkedésekkel lépjenek fel a gyűlöletkeltés ellen. Szolgálatunk jelzi az esetet mind a Román Labdarúgó-szövetségnek, mind a FIFA-nak, és megfelelő szankciókat fogunk kérni a klubra. Ugyanis azt gondoljuk, hogy a szurkolás nem lehet ürügy a magyarellenes gyűlöletkeltésre és a nemzeti közösségek megalázására. Nem válhat normálissá, hogy a magyar közösséget ismételten ilyen támadások érik, miközben a felelősök viselkedése szinte mindig valódi következmények nélkül marad. A stadionok nem válhatnak a magyarellenesség és a gyűlölet színtereivé, az ilyen megnyilvánulásokkal szemben pedig elengedhetetlen az azonnali és következetes fellépés, ezt fogjuk kérni a futballban meghatározó szervezetektől.

Benkő Erika, a Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálat vezetője kifejtette: „Maximálisan egyetértek Antal Árpáddal abban, hogy a kialakult helyzetben nagy felelőssége van a Román Labdarúgó-szövetségnek is, amennyiben rá leginkább a reakcióhiány jellemző ezekben az esetekben, holott valóban feladata lenne a futballszövetségnek az etnikai gyűlölet elleni határozott fellépés. Reméljük, hogy ebben az esetben nem késik a határozott reakció, ugyanis a stadionokban tapasztalható magyarellenesség most már rendszerszintű.” (*A Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálat közleménye*)

Közlemény

a szászrégeni helyi tömegközlekedési szolgáltatásra vonatkozó, 2021.01.22-i 3190. számú megbízási szerződés meghosszabbításáról szóló HATÁROZATTERVEZET kidolgozásáról
(A meghosszabbítás az új szolgáltatási szerződés odaítélési eljárásának lezárásáig, de legfeljebb 2 évre szól)

Szászrégen Önkormányzata,

Szászrégen város polgármestere 2026. október 15-én bejelenti a döntéshozatali átláthatóságra vonatkozó eljárás megindítását a helyi tömegközlekedési szolgáltatásról szóló, 2021. január 22-i 3190. sz. megbízási szerződés meghosszabbítását célzó HATÁROZATTERVEZET kidolgozása kapcsán. A szerződés meghosszabbítása az új közbeszerzési eljárás lezárásáig, de legfeljebb 2 éves időtartamra szól.

A határozattervezet kidolgozását az RAGCL RT. 2026.06.04-i 355. sz. megkeresése indokolja (intézményünknél nyilvántartásba véve a 2026.06.11-én kelt 44411. szám alatt), amelyben a közlekedési szolgáltató a szerződés 5.2. cikkelyére hivatkozva kéri a szerződő hatóságtól a fent említett, 2021.01.22-i 3190. számú helyi tömegközlekedési megbízási szerződés meghosszabbítását.

A határozattervezethez kapcsolódó dokumentáció az alábbiakat tartalmazza:

• Előterjesztői indokolás (száma: 62824/2026.10.14.) a javasolt határozattervezet elfogadásának szükségességéről;

• Szakmai jelentés (száma: 62832/2026.10.14.);

• A 2026.10.14-i 225. számú határozattervezet teljes szövege a helyi tömegközlekedési szolgáltatásra vonatkozó, 2021.01.22-i 3190. számú megbízási szerződés meghosszabbításáról az új szerződés odaítélési eljárásának lezárásáig, de legfeljebb 2 évre;

• 1. számú melléklet: Indokoltsági (célszerűségi) tanulmány a Szászrégen város közigazgatási területén végzett helyi tömegközlekedési szolgáltatásra vonatkozó, 2021.01.22-i 3190. számú megbízási szerződés 2 évvel történő meghosszabbításáról;

• 2. számú melléklet: Kiegészítő megállapodás (szerződésmódosítás) a Szászrégen város területén zajló helyi tömegközlekedési szolgáltatás üzemeltetésére vonatkozó, 2021.01.22-i 3190. számú szerződéshez.

A dokumentáció a következő helyeken tekinthető meg:

• Az intézmény honlapján, a *www.primariareghin.ro* oldalon, a Döntéshozatali átláthatóság” menüpont alatt, az alábbi linken: *https://www.primariareghin.ro/ro/primaria-reghin/transparenta-decizionala/* ;

• Szászrégen város önkormányzatának székhelyén, a Petru Maior tér 41. szám alatt.

A határozattervezet másolatát az intézményen belüli közönségtájékoztató irodába benyújtott kérelem alapján lehet beszerezni.

A döntéshozatali átláthatósági eljárás alá vont határozattervezettel kapcsolatos javaslatokat, észrevételeket és ajánlásként értelmezhető véleményeket 2026. október 28-ig lehet benyújtani:

• az intézmény *www.primariareghin.ro* honlapján elérhető online űrlapon keresztül, a „Döntéshozatali átláthatóság” menüpont alatt, a *https://www.primariareghin.ro/fileadmin/editorimages/doc/Formulare/2022/formular_Legea_52.docx* linkre kattintva;

• elektronikus üzenet formájában az alábbi e-mail címre: *office@primariareghin.ro;*

• postai úton, a következő címre: Szászrégen város, Petru Maior tér 41. szám;

• az intézmény Petru Maior tér 41. szám alatti székhelyén, a közönségtájékoztató irodában, nyitvatartási ideje alatt, azaz: hétfőn, kedden és csütörtökön 8–16 óra között, szerdán 8–18.30 óra között, valamint pénteken 8–13.30 óra között.

A benyújtott anyagokon fel kell tüntetni a következő megjegyzést: Javaslatok a helyi tömegközlekedési szolgáltatásra vonatkozó, 2021.01.22-i 3190. számú megbízási szerződés meghosszabbításáról szóló HATÁROZATTERVEZETHEZ (az új szerződés odaítélési eljárásának lezárásáig, de legfeljebb 2 évre).

A javaslatokat, észrevételeket és ajánlásként értelmezhető véleményeket a hivatal az intézmény honlapján, a *www.primariareghin.ro* oldalon, a „Döntéshozatali átláthatóság” menüpont alatt, a *https://www.primariareghin.ro/ro/primaria-reghin/transparenta-decizionala/* link alatt teszi közzé.

Az írásban benyújtott javaslatok elutasítását (figyelmen kívül hagyását) a hatóság írásban megindokolja.

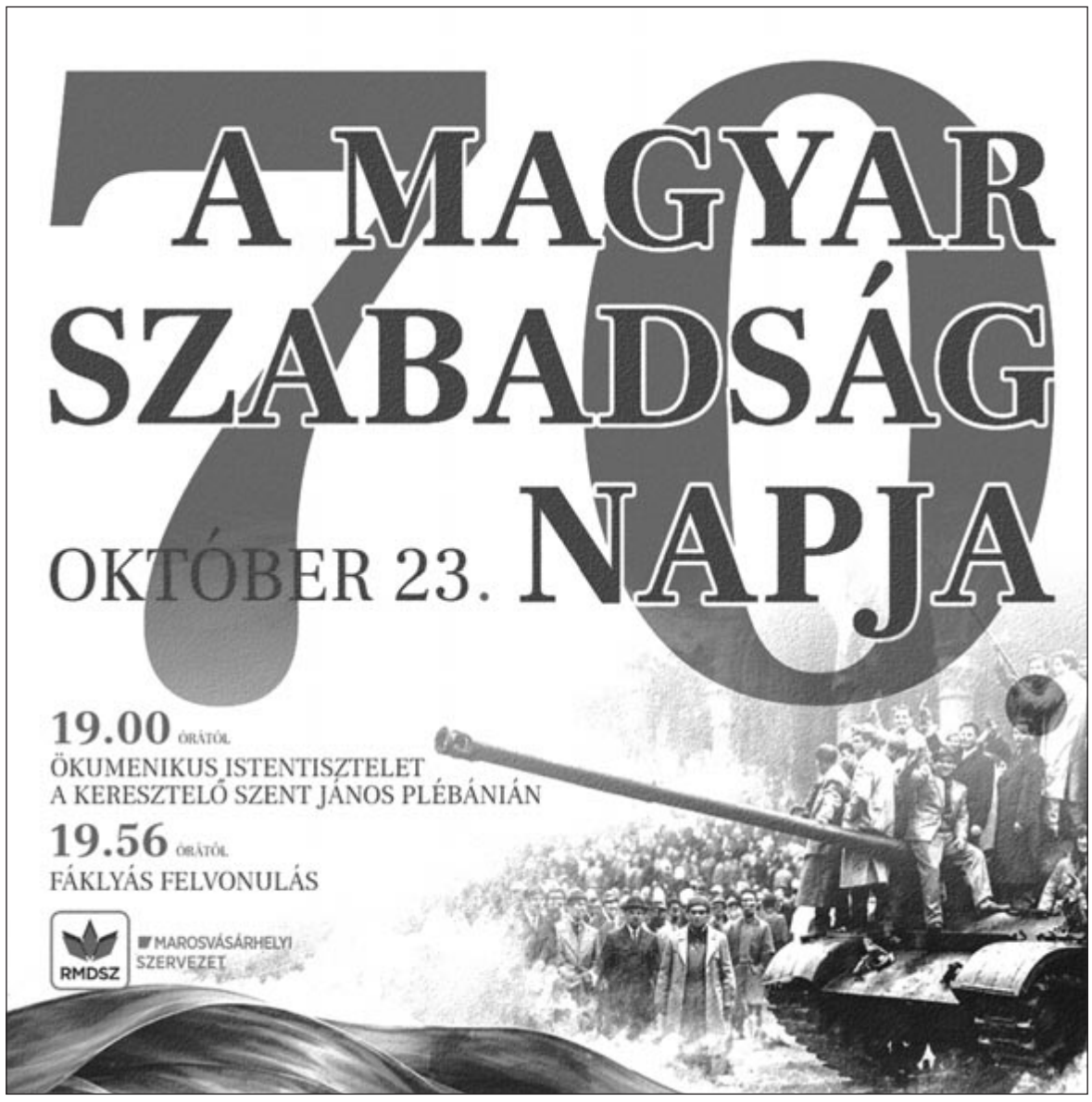
Az érdeklődők számára lehetőség nyílik egy olyan találkozó szervezésére is, amelyen nyilvánosan megvitatják a határozattervezetet, amennyiben ezt 2026. november 26-ig írásban kéri egy jogszerűen létrehozott egyesület, illetve egy másik hatóság vagy közintézmény.

További információkért az alábbi elérhetőségeken állunk rendelkezésükre: telefon: 0265/511-112, 164-es mellék, e-mail: office@primariareghin.ro, a civil társadalmi kapcsolatokért felelős kapcsolattartó: Marinescu Sorina.

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (69277)

A MELINDA FUNERAR teljes körű professzionális temetkezési szolgáltatást és ügyintézést biztosít NONSTOP: szállítás bel- és külföldön, hamvasztás, ravatalozás, a temetéshez szükséges kellékek biztosítása. Tel. 0747-581-055, 0740-263-907. Marosvásárhely, Onești tér 12. szám. (68166)

Szervezett túra az Istenszékére

A Maros Megyei Hegyimentő Szolgálat október 17-én, szombaton egynapos gyalogtúrát szervez az Istenszékére.

Az útvonal közepes nehézségű, így tapasztalt túrázók és kezdők számára egyaránt alkalmas. Az időjárás-előrejelzés szerint a várható hőmérséklet 5–10 °C között lesz, viszont, ha az időjárási körülmények kedvezőtlenné válnak, a szervezők fenntartják a jogot a túra lemondására. Az esetleges változásokról a hegyimentő szolgálat Facebook-oldalán (https://www.facebook.com/SalvamontMures) lehet tájékozódni.

A szükséges felszerelés: túrabakancs, túraöltözék, egész napra elegendő élelmiszer, kevés édesség, egész napra elegendő víz, váltóruha, valamint eső- és szélvédő ruházat.

A túrán való részvétel regisztrációhoz kötött. Regisztrálni a 0365 430 940-es telefonszámon lehet 9–15 óra között.

A résztvevők reggel 8 órakor a marosvásárhelyi Sportcsarnok előtt találkoznak, ahonnan saját személygépkocsival utaznak a túra kiindulópontjához.

A más településekről érkezők közvetlenül is csatlakozhatnak: őket 9.30 órakor a Bisztra völgyében, a kék ponttal jelzett turistaút bejáratánál várják.

A túrán való részvétel ingyenes, és kiváló alkalmat kínál arra, hogy a természet kedvelői biztonságosan túrázhassanak.

Klara, a látnok gyógyító Jeruzsálemből hozott szent gyógymódokkal siet a hozzá fordulók segítségére. Bármilyen problémát megold a szerelmi, anyagi és családi élet terén; visszahozza a szeretett személyt, és összehozza a szétszakadt családokat. Gyógyítja az alkoholizmust, az impotenciát és a depressziót és még sok más betegséget is; bármilyen problémát megold.

Köszönetnyilvánítások:
Elisabeta Nyárádszeredából: köszönöm, hogy meggyógyította a fiamat az alkoholizmusból és a depresszióból; István Ákosfalváról: köszönöm, hogy segítségével visszajött a barátnőm; Rozália Dicsőszentmártonból: köszönöm, hogy megoldotta a családi problémáimat, és mindent rendezett. Enikő Ernyéből: köszönöm, hogy feloldotta a családomra nehezedő átkot; Valer Marosvásárhelyről: köszönöm, hogy feloldotta a házassági átkot.
Klara minden problémát megold.
Tel. 0742-450-214. *(Fizetett hirdetés: op.)*

ADÁSVÉTEL

BAKELITLEMEZEK felvásárlása! Azonnali fizetés. Tel. 0740-280-126. (29139)

SÍRHELYET vásárolnék a marosvásárhelyi városi temetőben. Rendezett papírokkal rendelkező sírhely érdekel. Tel. 0745-917-086. (29163)

BORNAK való izabellaszőlő eladó. Tel. 0756-779-912, 0746-307-440. (29231)

LAKÁS

ELADÓ kétszobás, földszinti tömbházlakás a Kövesdombon. Tel. 0742-252-800. (29197)

KIADÓ 36 négyzetméteres, másfél szobás, bútorozatlan garzon a Kárpátok sétányon. Tel. 0749-425-152. (29225)

KIADÓ hosszú távra kétszobás, bútorozott tömbházlakás a Kövesdombon. Tel. 0741-993-203. (29240)

KÜLÖNFÉLÉK

KIADÓ központi fekvésű, felszerelt fogászati rendelő (a 2-es poliklinika mellett). Érdeklődni a 0745-510-975-ös telefonszámon. (28999)

KIÜRESÍTÜNK házat, tömbházlakást, pincét stb. Tel. 0759-091-009. (29185)

60 ÉVES nő munkát vállal. Tel. 0770-663-571. (29241)

VÁLLALUNK szobafestést, bármilyen szigetelést, rámolást, takarítást, kőművesmunkát, pincefestést, -takarítást, sírkeret-felújítást, padlástakarítást, készítünk új tetőt, teraszt, balkont, ereszcsatornát. Tel. 0742-344-119, Szabolcs. (29150)

ÉPÍTKEZÉSI munkát vállalok, tetőkészítést saját anyagból is, cserépforgatást, kisebb javításokat is, vakolást, meszelést, szigetelést, kerítéshegesztést, bádogosmunkát, terasz szigetelését. 18% kedvezmény nyugdíjasoknak. Tel. 0750-158-359, Csaba. (29186)

VÁLLALUNK tömbházlakás-felújítást, szobafestést, teraszfelújítást, vaskapu- és kerítésjavítást, fali- és padlócsempe-lerakást, bontást, szemételhordást, szigetelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési vagy javítási munkát. Tel. 0752-479-429, András. (29159)

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk
GÁLFI MÁRIÁRA
szül. Tordai
halálának 23. évfordulóján.
„A múltba nézve valami fáj, valakit keresünk, aki nincs már. Adhat az Isten márványpalotát, csak egyet nem adhat kétszer: édesanyát.”
Emlékét őrzi lánya, unokái és azok családja. (29191)

Fájó szívvel emlékezünk október 18-án
FERENCZI FERENCRE
halálának 11. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Isten nyugtassa békében!
Felesége, leánya és két unokája. (29230)

Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk október 15-én
CSIZMADI ERZSÉBETRE
aki 14 éve örökre itthagyott minket. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Szerető családja. (29210-I)

Tíz éve már, hogy elmentél, de szívünkben örökké élsz. Az idő múlik, az emlék marad, szeretünk téged, amíg szívünk dobban.
Id. FEKETE ALBERTRE
emlékezünk halálának tizedik évfordulján.
Szerettei. (29242-I)

ELHALÁLOZÁS

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagyapa, rokon és jó barát,
id. MESZESI CSABA
október 14-én, életének 71. évében elhunyt.
Drága halottunk temetése október 16-án, pénteken 14 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben, református egyházi szertartás szerint.
A gyászoló család: felesége, Magdi, fia, Csaba és lánya, Csilla. (29233-I)

***„Elment tőlünk, mint a lenyugvó nap, de szívünkben él, és örökké itt marad.”* (Reményik Sándor)**

Szívünk mély fájdalmával, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a drága jó édesanya, anyós, nagymama, testvér, nagynéni, rokon, szomszéd és ismerős,
özv. dr. RÁCZ TIBORNÉ
szül. NOVÁK MAGDA
86. évében, 2026. október 15-én csendesen megpihent.
Drága halottunkat október 17-én, szombaton 11 órakor kísérjük utolsó útjára a marosvásárhelyi katolikus temető felső ravatalozójából.
Emléke legyen áldott, pihenése csendes!
A gyászoló család. (-I)

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

OPTICA OPTOFARM

Marosvásárhely:

- Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Marosvásárhelyi Rádió România
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

